

Slovenski št. 12 v čebelar

letnik CXIII – december 2011

ISSN 0350-4697

Brez čebel ni življenja
www.ohranimo-cebele.si

Pridelava medenih pijač
Odziv čebelje zalege na akaricide
Inovativne rešitve v čebelarstvu Vatovec

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
 www.kipgo.net; kippob@gmail.com

PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 CEDILA
 KADILNIKI
 ZASČITNA OPREMA
 PANJI IN OPREMA
 SATNICE
 OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

ZA ZIMSKO ČIŠČENJE ČEBEL

BeeVital HiveClean
 SREDSTVO ZA
 DOSTRANJEVANJE
 VAROV

MEŠALNIK ZA KREMNI MED

-vrtelne ročice
 -vrtelne posode
 -odstranljiva
 posoda
 -možnost
 uporabe
 več posod

MEŠANJE:
 -kremnega
 medu
 -medu z
 raznim
 dodatki

URNIK:
 pon-pet 8-16 h
 sob **ZAPRTO**

KOMORA ZA SEGREVANJE MEDU IN SUŠENJE CVETNEGA PRAHU IN SADIJA

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S,
 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S,
 po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S,
 10S, po naročilu 11S,
 12S

SATNIKI:
 -AŽ
 -LR 1/1, LR 1/2,
 LR 2/3

AKCIJA

PANJI AŽ
 NA NAROČILA
 V
 DECEMBRU

5%
 SLOVENSKO
 PROIZVOD

NAROČENO
 POŠLJEMO
 TUDI PO
 POŠTI!

Odkupujemo čebelji vosek.

Vsem čebelarjem in čebelarškam se ob koncu leta zahvaljujemo za zaupanje.

Želimo vam lepe božične praznike ter veselo, zdravo in medeno leto 2012!

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Čebelarji izkoristite možnost ugodnega nakupa čebelarške opreme z 80 % sofinanciranjem RS in EU. Privoščite si najboljše.

Posode za med različnih velikosti in načinov zapiranja

Kuhalnik voščin okrogli s čepom za razkuževanje in parnim uparjalnikom

Nudimo vam:

- TANGENTIALNA,
  - SAMOBRČALNA,
  - RADIALNA TOČILA ZA MED
- z ročnim, motornim ali avtomatskim krmiljenjem.

OBIŠČITE NAŠO PRENOVLJENO SPLETNO STRAN www.logar-trade.si
 Modeli za sveče

Delovni čas trgovine:
 od ponedeljka do petka:
 9.00-12.00 in 13.00-17.00
 V decembru je trgovina ob sobotah zaprta.

Ločevanje medu iz voščenih pokrovcov s toplim zrakom.

Napravo je možno namestiti na sod točila premera 52 cm.

NOVO!

Odlična rešitev za dekrystalizacijo medu:

Honey thran sistem za topljenje in fino čiščenje medu.

Izparilnik Varroz za zrelo

izparilnik za izparevanje oksalne kisline s toplim zrakom

Izolirana, nerjaveča toplotna omara za segrevanje medu. Možnost nastavitve temperature 35°-50°C. Na voljo dve širini toplotnih omar 550 in 620 mm.

Brizgalka za oksalno kislino 1-5 ml, avtomatska

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarške opreme v vrednosti nad 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarško izkaznico 4% popusta.

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
Streliška 150, Maribor - Tel./Faks: 02/331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Faks 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h-13h, julij, avgust zaprto

Ponujamo vam:

voščene satnice AŽ, LR

satnike AŽ - lipovi, rogljičeni
panje AŽ, LR, LR 2/3

drobni pribor, zaščitno
opremo za čebelarjenje

posode in točila za med ...

sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,

kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,

stekleničke za propolis,

steklenice različnih oblik in
velikosti,

kartonsko in plastično
embalažo

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno- napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medjenja.php. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarstva knjižnica Janeza Golčnika: vsak delovni četrtlet med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktne podatke Čebelarstva Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Jure Justinek, vodja ONS: 041 644 217, jure.justinek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, tanja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Rodoljub Živadinović, dr. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 7000, Tiskano: 25. 11. 2011

Glasilo Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdo pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

APIS M&D®

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
V mesecu decembru je trgovina
ob sobotah zaprta.

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,85 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT
LR-STANDARD
LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

GRELNIKI ZA
MED 179 EUR

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA
AKCIJSKA CENA

STANDARDNI LR-PANJ
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ
AKCIJSKA CENA

ŽICA ZA SATNIKE
250 g RSF 4,8 EUR
250 g CINK 2,5 EUR

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (razen lomljivih artiklov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah, do 31. 3. 2012. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,85 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 4 EUR za kilogram (po predhodnem dogovoru izplačilo v najkrajšem času). ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR (razen na artikle, ki so v akciji). Popusti se ne seštevajo.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Priznana vzrejalšče čebeljih matic Debevec

Centjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.

Konzumni sladkor za krmljenje čebel

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM.: 031 351 964
e-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogličene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarke lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- kuhamo staro satje (staro satje, brez medu sprejemamo v PVC vrečah do 30.03.2012!!!!)

ZBIRAMO PREDNAROČILA
ZA ČEBELJO POGAČO
APIFONDA

(DOBAVLJIVO V JANUARJU 2012)

VSE ZA OBNOVO PANJEV

IZOLACIJSKA PENA

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15
ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Spoštovani čebelarji!

*Ob iztekajočem letu se
Vam zahvaljujemo za
izkazano zaupanje in
Vam želimo vesel
Božič ter medeno leto
2012 !!!*

Srečno!

UVODNIK

Fotografija na naslovnici: slika slikarke Nevenke Gorjanc. Mišična distrofija jo je prikovala na invalidski voziček, slika pa tako, da drži čopič v ustih. Druženje s čebelami in cvetjem, ki jih iz svoje domišljije ustvarja na platnu, ji osmišlja življenje v turobnih zimskih dneh in krajša čas. Tako v svoji skromni sobici laže čaka na pomlad, ko bo bodo zunaj zacvetele prave rože.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Anton Tomec	345
OHRANIMO ČEBELE	
Boštjan Noč: Si upamo na glas povedati: »Jejmo slovensko hrano!«	346
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Mag. Dejan Zidan: Slovenija vodi izvorno rodovniško knjigo za kranjsko čebelo	348
Lidija Senič: Z okrogle mize o ohranjanju in izrabli gozdov za čebelje paše	349
Vlado Augustin: Ničelna toleranca za GSO	351
Franc Šivic, dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., mag. Aleš Rodman: Novice iz sveta	351
IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Igor Tausers: Dvigalo na škripec za nakladni panj	354
Jožef Novak: Inovacija za sublimiranje oksalne kisline	355
Vlado Augustin: Zimski škodljivci čebel	356
Anton Sušl: Terensko svetovanje na Primorskem	357
Alojz Rupnik: Moje izkušnje z Apiguardom	358
S KNJIZNE POLICE	
Prof. dr. Janko Božič, Pavel Zdešar et al.: Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje, 2. del	359
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Miha Štular: Čebelarjeva opravila v novembru	361
VETERINARSKI NASVETI	
Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za november	362
ČEBELARSKI POTOPIS	
Franc Šivic: Apimondia 2011 v Argentini	363
MLADI ČEBELARJI	365
DOGODKI IN OBVESTILA	366
OBVESTILA ČZS	
MALI OGLASI	
V SPOMIN	
OSMRTNICE	

INDEX

EDITORIAL

Anton Tomec	
PRESERVE BEES	
Boštjan Noč: Do We Dare Say It Out Loud: »Eat Slovenian Food!«	
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Dejan Zidan (MSc): Slovenia is Running The Original Book for The Carniolan Honey Bee	
Lidija Senič: Round Table on Preservation and Ex Woods for Bee Pastures	
Vlado Augustin: Zero Tolerance for GMO	
Franc Šivic, Maja Smodiš Škerl (PhD, PhD. Vet. Med., Aleš Rodman (MSc): World News	351
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Igor Tausers: Hoist With Pulley for Box Hive	354
Jožef Novak: Innovation for Oxalic Acid Sublimation	355
Vlado Augustin: Bee Pests in Wintertime	356
Anton Sušl: Field Advise in Primorska Region	357
Alojz Rupnik: My Experience With Apiguard	358
OFF THE BOOKSHELF	
Prof. Janko Božič (PhD): Pavel Zdešar et al.: Slovenian Beekeeping into the Third Millenium, 2. part	359
BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH	
Miha Štular: Beekeeper's Chores in November	361
VETERINARY ADVICE	
Anita Vraničar Novak (PhD Vet. Med.): Veterinary Advice for November	362
BEEKEEPER'S TRAVEL STORY	
Franc Šivic: Apimondia 2011 in Argentina	363
YOUNG BEEKEEPERS	363
NEWS AND EVENTS	366
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	368
SMALL ADS	377
IN MEMORIAM	379
OBITUARIES	379

Postavljeni dodatni čebelnjaki

ČD Slivnica

Oktober letos smo na OŠ Slivnica pri Celju slovesno prevzeli nov učni čebelnjak, ki je bil postavljen s sredstvi **Sklada za ohranjanje kranjske čebele pri ČZS**. Prireditelj sta pripravila **ČD Slivnica in OŠ Slivnica pri Celju**.

Foto: Andrej Jernej

Odprtja čebelnjaka so se udeležili podpredsednik ČZS g. Franc Šmerc, predstavnik občine Šentjur ga. Judita Methans Šarlah, g. župnik Marko Šraml, g. Andrej Jernej, člani ČD Slivnica, krajanji ter učenci in učitelji OŠ Slivnica pri Celju.

ČD Ponikva

Septembra letos so pri OŠ Blaža Kocena Ponikva odprli učni čebelnjak, naseljen s čebeljimi družinami. Čebelnjak bo pripomogel, da bodo učenci lahko poglobljeno spoznavali življenje čebel. Na Ponikvi so

Foto: Občina Šentjur

tako na podlagi sodelovanja med Skladom ČZS za ohranitev kranjske čebele, ČD Ponikva in šolskega čebelarstva pridobili prvi tovrsten čebelnjak v občini.

ČD Blagovna

Oktober so na šolskem ekološkem posestvu odprli učni čebelnjak, ki je bil postavljen v okviru akcije Sklada za ohranitev kranjske čebele, katere pobudnica je ČZS, osrednji donator čebelnjaka pa je Adriaplin. Čebelnjak sta svojemu namenu

Foto: Ovetka Čokan

izročila direktor Šolskega centra Šentjur, mag. Branko Šket in župan občine, mag. Marko Diaci. Na prireditvi so sodelovali dijaki šole, g. Andrej Jernej, ki je tudi sicer sodeloval pri postavitvi čebelnjaka, ter podpredsednik ČZS g. Franc Šmerc. Novi čebelnjak so si poleg gostov v spremstvu profesorjev ogledali tudi vsi dijaki Šolskega centra Šentjur.

Donatorji: ADRIAPLIN, d. o. o., UMANOTERA, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, MEDEX, d. d., GORENJSKA BANKA, d. d., MERCATOR, d. d., GIZ fitofarmacije, ZAVOD - KONGRESNOTURISTIČNI URAD

Pridelava medenih pijač

Andrej Podjavoršek*

Naši predniki so iz medu pripravljali različne pijače. Janez V. Valvasor je v svoji znameniti knjigi *Slava vojvodine Kranjske* zelo natančno opisal tehnologijo izdelave medice, kljub temu pa takratna receptura nima veliko skupnega s sodobno izdelavo kakovostne medice. Priprava medenih pijač je zanimiva, saj za ta namen lahko uporabimo presežke medu, hkrati pa popestrimo našo ponudbo in s tem povečamo možnosti za dodatni zaslužek. Za pridelavo kakovostnih medenih pijač pa ne zadostujejo zgolj recepti, saj so poleg kakovostnega medu potrebna še številna znanja s področja alkoholnega vrenja, kletarstva in trženja. Postopek pridelave je povezan tudi s številnimi pomembnimi odločitvami in skrbmi pridelovalca, preden je medena pijača pripravljena za prodajo.

Vsem medenim pijačam je skupno to, da so pridelane iz medu in da imajo bolj ali manj izrazit medeni okus. Specifičen vonj in okus jim daje vrsta medu. Sicer pa je izbira medenih pijač na našem trgu zelo pestra. V javnosti se za isti izdelek pojavljajo različna poimenovanja, to pa lahko povzroči tudi nepravilno razumevanje posameznih vrst medenih pijač. Posledici tega sta lahko nepravilno poimenovanje posamezne medene pijače in zmeda pri porabnikih. Pijače iz medu lahko opišemo takole:

- Sladka brezalkoholna medica je pripravljena iz vode in medu.
- Medica je alkoholna pijača, ki nastane pri alkoholnem vrenju v vodi raztopljenega medu. Medico pridelujejo kot samostojno pijačo, lahko pa je tudi podlaga za pripravo peneče medice, medenega žganja in medenega kisa.
- Penečo medico izdelujejo iz medice po klasičnem postopku, tako da sekundarna fermentacija poteka v steklenicah.
- Medeno žganje je alkoholna pijača, ki jo pridobivajo z destilacijo medice.
- Medeni liker je alkoholna pijača, izdelana iz sadnega destilata ali medenega žganja, ki mu je dodan med.
- Medeni kis nastane s kisanjem medice.

Poglavitni dejavniki, ki vplivajo na okus in kakovost medenih pijač, so vrsta medu in njegova kaka-

Foto: MB

vost, izbira ustreznih tehnoloških postopkov, morebitna uporaba začimb ter pogoji in potek alkoholnega vrenja.

Poleg že naštetih dejavnikov so pri pridelavi medice pomembni tudi način priprave medene raztopine, izbor kvasovk, žveplanje, čiščenje in bistranje, filtracija, polnjenje medice itd. Vse to nam daje veliko možnosti za pridelavo različnih medic, ki se med seboj razlikujejo po okusu, vsebnosti sladkorja in alkoholni stopnji. Ne glede na vrsto medice je pomembno, da so pridelane medice bistre, čistega vonja in okusa ter da nimajo napak.

Pestrost medovitih rastlin v Sloveniji ter ugodne podnebne razmere in ugodni talni dejavniki nam omogočajo pridelavo različnih vrst kakovostnega medu, ki je odlična podlaga za izdelavo številnih vrst najzlahntnejših medenih pijač. Ta pestrost je lahko prednost, saj lahko prispeva k tržni zanimivosti teh izdelkov ne samo v Sloveniji, ampak tudi na mednarodnem trgu. Za izdelavo kakovostne medene pijače, ki bo v veselje tako pridelovalcu kot tudi porabniku, sta poleg naravnih danosti potrebni še primerna oprema in strokovna usposobljenost pridelovalcev. Osnovno znanje, potrebno za izdelavo medenih pijač, je mogoče pridobiti iz literature, pri izkušenem pridelovalcu ali na izobraževanjih za pridelovalce medenih pijač. S pridobljenim znanjem bodo lahko pripravili kakovostne izdelke, ki bodo njim samim v ponos in užitek, ljubiteljem zlahntnih kapljic medenih pijač pa v veselje. ■

* dr., Biotehniška šola Maribor

Odziv čebelje zalege na akaricide

Maja Smodiš Škerl* in Mitja Nakrst**

V čebelji družini se odmiranje pojavlja postopno. Poznamo več dejavnikov, ki povzročajo propadanje družin: različni povzročitelji bolezni (*Varroa destructor*, *Nosema* sp., virusi itn.), vnos kemičnih sredstev neposredno v družino in interakcije s pesticidi iz okolja, ki jih pašne čebele s hrano занesejo v gnezdo. Pri večji, pogosto nenadni zastrupitvi, mrtvice ležijo pred panjem, na žrelu in tudi v notranjosti panja. Lahko se plazijo po travi in tleh, nato kmalu obležijo na hrbtu z iztegnjenimi rilčki. Prizadeta družina si dalj časa ne opomore, dotok hrane je okrnjen zaradi zmanjšanega števila pašnih čebel. Znaka postopne slabitve družine sta zmanjševanje števila delavk in krajša življenjska doba, pri čemer predvidevamo, da se ves proces začčenja že v obdobju razvoja zalege.

V in kubatorju smo ličinke vzrejali pri stalni temperaturi in relativni vlažnosti (34 °C; 96 %), pozneje, v razvojnem obdobju bube, pa pri nekoliko nižji relativni vlažnosti (80 %). Aktivno snov kumafos smo z raztapljanjem v matični mleček pridobili iz pripravka perizin, amitraz pa iz trakov pripravka apivar. Oba komercialna pripravka sta v čebelarstvu namenjena za zatiranje varoj. Ličinkam smo pripravljeno mešanico dodajali šest dni v različnih odmerkih (tabela 1).

Ugotovitve

Med vzrejo ličink smo na 24 ur na dan spremljali njihovo odmiranje, preživele pa smo sedmi dan stehali. Ličinke, ki niso bile hranjene z omenjeno mešanico, so povprečno tehtale 15,49±1,55 mg. V

Tabela 1: Odmerki in količine kumafosa ter amitraza, ki jih je posamezna ličinka med poskusom prejela s hrano.

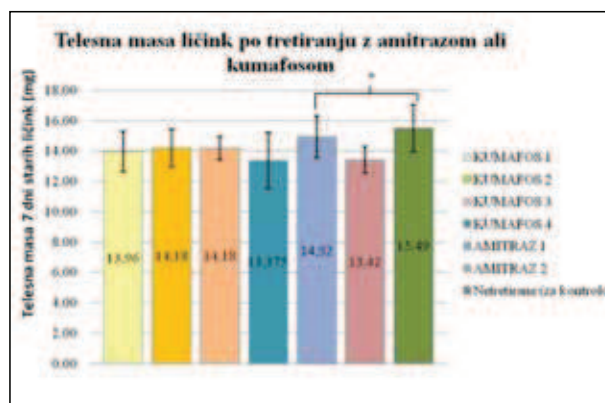
Aktivna snov	Kumafos 1	Kumafos 2	Kumafos 3	Kumafos 4	Amitraz 1	Amitraz 2
Količina (µg)	2,46	3,69	4,92	6,15	38,82	50,66

Na Kmetijskem inštitutu Slovenije smo kot prvi v Sloveniji začeli izvajati metodo vzreje čebelje zalege v inkubatorju. Uvedli smo postopek presajanja ličink, hranjenja in vzreje zalege v nadzorovanih razmerah (znani sta temperatura in relativna vlažnost). V okviru uredbe smo leta 2010 izvedli nalogo z naslovom *Ugotavljanje vpliva akaricidov kumafos in amitraz na razvoj in smrtnost čebelje zalege*. V enem izmed poskusov smo obravnavali način in obseg odziva čebelje zalege na zunanje dražljaje (npr. na akaricide). Izsledke smo povezali s problematiko odmiranja in slabega razvoja čebeljih družin.

Materiali in metode

V raziskavi smo uporabili mlade ličinke, ki smo jih pridobili iz zaleženih satov poskusne čebelje družine. Ličinke smo v laboratoriju presadili v vzrejne lončke, ki smo jih namestili v mikrotitrsko ploščo. Ličinke smo hranili s pripravljeno mešanico matičnega mlečka in vodne raztopine z dodano D-fruktozo, D-glukozo in ekstraktom kvasa (metoda po Vandenbergu in Shimanukiju, 1987) v ustre-

skupini, v kateri smo posameznim ličinkam dodajali amitraz (Amitraz 1), je bila njihova povprečna telesna masa 14,92±1,36 mg (n=42). Ličinke, ki smo jim dodajali večji odmerek amitraza (Amitraz 2), so povprečno tehtale 13,42±0,86 mg (n=35). V obeh skupinah so imele ličinke, ki niso bile hranjene z omenjeno raztopino, večjo skupno povprečno maso (graf 1 in tabela 2).

Graf 1: Povprečna telesna masa 7 dni starih ličink, ki so prejele različne koncentracije kumafosa ali amitraza. Zvezdice prikazujejo statistično značilne razlike po testu Scheffe (* $p < 0,05$).

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

** dipl. inž. zoot., Kmetijski inštitut Slovenije

Tabela 2: Odmiranje med hranjenjem in povprečna telesna masa preživelih 7 dni starih ličink

Aktivna snov	Odmerek aktivne snovi v hrani (μg /ličinko)	Število odmrlih ličink po presajanju (n=96)						Smrtnost (%)	Povprečna telesna masa 7 dni starih ličink (mg)
		1. dan	2. dan	3. dan	4. dan	5. dan	7. dan		
Amitraz 1	38,82	0	0	0	0	0	6	6,25	14,92 $\pm$ 1,36
Amitraz 2	50,66	2	1	0	0	0	10	13,54	13,42 $\pm$ 0,86
Kumafos 1	2,46	2	1	0	0	1	0	4,16	13,95 $\pm$ 1,32
Kumafos 2	3,69	0	3	4	1	2	5	15,62	14,27 $\pm$ 0,92
Kumafos 3	4,92	0	15	3	3	2	4	28,12	14,18 $\pm$ 0,77
Kumafos 4	6,15	0	11	10	6	5	10	43,75	13,37 $\pm$ 1,84
Netretirane	/	0	1	0	2	2	8	13,54	15,49 $\pm$ 1,54

Med poskusom smo testirali štiri različne odmerke aktivne snovi kumafos (tabela 1). Ugotovili smo statistično značilno manjšo telesno maso testiranih ličink (Kumafos 1, 2, 3 in 4) v primerjavi z netestiranimi (graf 1). Z dnevnim spremljanjem odmrtega ličink smo ugotovili, da se ličinke niso dovolj razvijale in da so pojedle manj, če so s hrano prejemale 3,69 μg (Kumafos 2), od drugega dne naprej pa se je povečalo tudi odmiranje. Opaznejše odmiranje se je pojavljalo ob hranjenju ličink z višjimi odmerki (Kumafos 3 in 4, tabela 2). Pri ličinkah, ki so bile v poskusu hranjene z amitrazom, med hranjenjem nismo opazili povečanega odmrtega. V skupini ličink, ki so dobivale večji odmerek amitraza (Amitraz 2), pa so bile te ličinke lažje v primerjavi z netestiranimi.

Foto: Milja Nakrest

Mlada delavka se izlega skozi tenko plast voska.

Sklep

Po testiranju z aktivno snovjo, kot sta amitraz in kumafos, smo ugotovili, da so imele razvijajoče se ličinke manjšo telesno maso, pojavljala pa se je tudi večja smrtnost kot pri netestiranih ličinkah. Preučevani aktivni učinkovini se potencialno lahko pojavita v hrani čebelje zalege. Kumafos negativno vpliva na razvoj zalege in na dolgoživost izleženih oseb-

kov (Brodtschneider in sod., 2009). Pri vzreji matic kumafos vpliva na slabši sprejem presajenih ličink (manj kot 50 % matic preživi koncentracijo 100 mg/kg kumafosa v voščenih lončkih; Pettis in sod., 2004). Vsebnost kumafosa (ostanki v vosku!) ali amitraza v čebelji družini negativno vpliva na razvoj zalege. Poleg tega se subletalni in subklinični vplivi lahko kažejo v spremembah različnih organov in tkiv. Nekatere druge negativne vplive pesticidov na prebavila ličink in odraslih delavk, slinske ter hipofaringealne žleze smo v našem laboratoriju preučevali že v prejšnjih raziskavah (Gregorc in Smodiš Škerl, 2007, Smodiš Škerl in Gregorc, 2010, Gregorc in Ellis, 2011). V želji po uspešnem zatiranju varoj se z uporabo akaricidnih pripravkov, žal, ne moremo izogniti negativnim posledicam, ki lahko usodno vplivajo na razvoj posameznih osebkov, zmanjšujejo populacijo in s tem slabijo čebeljo družino. ■

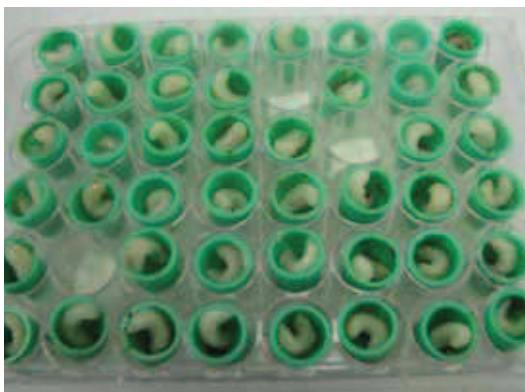

Foto: Milja Nakrest

Šedem dni stare preživele ličinke so se iztrebile v vzrejnih lončkih.

Viri:

Brodtschneider, R., Riessberger-Galle, U., Crailsheim, K. (2009): *Flight performance of artificially reared honeybees* (Apis mellifera). Apidologie 40, str. 441 – 449.

- COST; Proceedings of the COLOSS Workshop »Method standardization for larval tests« Gradec, Avstrija, 7.–9. 6. 2010.
- Gregorc, A., Ellis, J. D. (2011): Cell death localization in situ in laboratory reared honey bee (*Apis mellifera* L.) larvae treated with pesticides. *Pesticide biochemistry and physiology* 99, str. 200–207.
- Gregorc, A., Smodiš Škerl, M. I. (2007): Toxicological and immunohistochemical testing of honeybees after oxalic acid and rotenone treatments. *Apidologie* 38, str. 296–305.
- Pettis, J. S., Collins, A. M., Wilbanks, R., Feldlaufer, M. F. (2004): Effects of coumaphos on queen rearing in the honeybee, *Apis mellifera*. *Apidologie* 35, str. 605–610.
- Silva-Zacarin, E. C. M., Gregorc, A., Silva de Moraes, R. L. M. (2006): In situ localization of heat-shock proteins and cell death labelling in the salivary gland of acaricide-treated honeybee larvae. *Apidologie* 37, str. 507–516.
- Smodiš Škerl, M. I., Gregorc, A. (2010): Heat shock proteins and cell death in situ localisation in hypopharyngeal glands of honeybee (*Apis mellifera carnica*) workers after imidacloprid or coumaphos treatment. *Apidologie* 41, str. 73–86.
- Vandenberg, J. D., Shimanuki, H. (1987): Technique for rearing worker honeybees in the laboratory. *Journal of Apicultural Research* 26, str. 90–97.

Sodobno čebelarjenje – Razvoj čebelje družine v spremenjenem okolju (II. del)

Predgovor

Z razvojem raziskovalnih dejavnosti na področju čebelarstva se spreminjajo nekatera ustaljena védenja, tako o življenju in biologiji čebel kot tudi o čebelarjenju samem. O tem nam govorijo številna objavljena dela, včasih s presenetljivimi ugotovitvami, ki naše dozdajšnje védenje obračajo na glavo.

Leta 2008 so apidologi A. Imdorf, K. Ruoff in P. Fluri objavili knjigo z naslovom *Volksentwicklung bei der Honigbiene (Razvoj družine medonosne čebele)*, ki je tako rekoč povzetek raziskovalnih rezultatov vseh v svetu pomembnih strokovnjakov. To potrjuje tudi seznam uporabljene literature v njej, saj obsega kar 167 enot. Knjiga je napisana pregledno, s številnimi grafičnimi ponazoritvami raziskovalnih rezultatov. Menila sva, da bi vsaj najpomembnejše ugotovitve zanimale tudi naše čebelarje oz. da jih je treba seznaniti z dogajanjem v svetu na tem področju. Tako bo tudi jasno, kje smo pravzaprav mi.

Nekatere ugotovitve se razlikujejo od naših dozdajšnjih védenj o čebelah in čebelarjenju. Marsikoga ne bodo prepričale, vsaj ne na prvi mah. A dobro je to vedno imeti v mislih, treba je biti kritičen, tako da bomo morda sčasoma spoznali svoje zmote ali pa bomo mednarodnemu čebelarskemu svetu na glas povedali, da so naše ugotovitve drugačne. Mogoče nas bodo prav te razlike spodbudile, da se bomo začeli več pogovarjati o strokovnih vprašanjih našega čebelarskega vsakdanjika. Eno je jasno: vse premalo pozornosti namenjamo biologiji čebelje družine. Pogosto govorimo o slabih in močnih družinah, obrobnegega pomena pa ostaja, na primer, vprašanje, kakšna je pravzaprav starostna struktura čebel v njih, koliko jih je sposobnih krmiti ličinke, koliko jih lahko leta na pašo, koliko jih bo sposobnih prezimiti ... Omenjena knjiga podrobneje govori tudi

o biologiji čebelje družine. V prispevku predstavlja kratek povzetek njene vsebine.

Uvod

Čebelarstvo ni pomembno samo zaradi oprave, ampak tudi zaradi proizvodnje čebeljih pridelkov, kot so med, cveti prah, vosek, propolis itd. Prvi pogoj za to pa so zdrave, vitalne čebelje družine. Na razvoj čebeljih družin vplivajo različni dejavniki. Razvojni ritem je genetsko odvisen od povečevanja števila osebkov v družini spomladi in njihovega poznejšega zmanjševanja do zime. Tudi okolje, na primer podnebje in lokacija, ima velik vpliv na razvoj čebelje družine. Fiziološki mehanizmi delujejo pri prehodu od poletnih k zimskim čebelam ali pri usmerjanju delitve dela. Povzročitelji bolezni lahko skrajšajo življenje čebel, s podaljševanjem življenjske dobe pa so čebele sposobne izravnati tudi velika populacijska nihanja.

Za uspešno čebelarjenje z zdravimi in vitalnimi čebeljimi družinami je potrebno temeljito poznavanje razvoja čebelje družine. Primeren način spremljanja moči družine je »liebefeldska metoda ocenjevanja«, saj omogoča podlago za preverjanje in optimizacijo načina čebelarjenja.

Fiziološko usmerjanje

Na življenjsko dobo čebel vpliva veliko dejavnikov, vendar je njihov pomen glede na razmere različen. Čebele v prvih dneh potrebujejo dovolj cvetnega prahu, da lahko izrabijo svoje genetsko prirojene zmogljivosti. V poznejšem obdobju se življenjska doba čebel skrajšuje zaradi krmljenja zalege. To je lahko spomladi, ko na življenjsko dobo vplivajo različne bolezni, problematično za razvoj družin. Zaradi hormonskega usmerjanja, ki ga sprožijo za zdaj še

neznani mehanizmi, se pozno poleti in jeseni izlegajo zimske čebele. Poletne čebele, katerih pričakovana povprečna življenjska doba je 25–30 dni, zagotavljajo močne in zdrave družine in optimalno populacijo za prezimovanje. Življenjska doba zimskih čebel je 170–243 dni. Novejše raziskave potrjujejo, da je življenjska doba kranjske čebele v primerjavi z italijansko in kavkaško čebelo daljša.

Genetika – Na številčnost osebkov v čebelji družini bolj kot genetski mehanizmi vpliva okolje. Ugodna mikrolokacija (stojišče) bolj vpliva na razvoj čebelje družine kot primerni vzrejni ukrepi. To seveda ne pomeni, da selekcija ni potrebna. Še vedno namreč obstaja veliko lastnosti, npr. mirnost, čistilno vedenje, toleranca do varoj, donos medu in dolgoživost, na katere lahko bolj ali manj vpliva selekcija.

Okolje – Optimalna lega stojišča ugodno vpliva na razvoj čebeljih družin. Na različnih stojiščih se čebele različno razvijajo, to pa je odvisno predvsem od nektarja in cvetnega prahu, ki ju čebele prinesejo v panj.

Podnebje – Izraba paše je zelo odvisna od podnebja. Družine, v katerih primanjkuje cvetnega prahu, omejijo zaleganje, zato da je preostala zalega zadostno hranjena z njim.

Moč družine in izraba paše – Močnejše družine pridelajo tudi več medu (če je paša).

Prezimovanje čebel na maninem medu je za družine obremenjujoče zlasti na stojiščih, na katerih je zimsko mirovanje dolgotrajnejše in na katerih so izletni dnevi redkejši. Velik problem so lahko zlasti pozne manine paše z visoko vsebnostjo melecitose (smreka, macesen). Pri takih družinah je umrljivost čebel večja, lahko se pojavijo simptomi griže, onesnažena so pročelja panjev. Boljše prezimovanje je zagotovljeno, če je melecitoznega medu v hrani manj kot 10 odstotkov. Izgube družin lahko preprečimo z odvzetjem večine kristalizirane hrane in dodajanjem do 10 litrov sladkorne raztopine še pred zazimitevjo.

Poraba hrane od konca septembra do začetka maja je od 8–13 kg. Šibkejše družine morajo sorazmerno številu čebel proizvajati več toplote za vzdrževanje stalne temperature zimske gručice. Zaradi tega šibkejšim družinam prej zmanjka zimskih čebel, spomladi se razvijajo s težavo in počasi. Močnejše družine nasprotno zadržijo več še neizrabljenih zimskih čebel in se spomladi hitreje razvijajo, ne prizadenejo pa jih niti morebitne ohladitve. Tudi zaradi tega je gospodarnije prezimovati močne družine.

Izgube zaradi kmetijstva in čebelarjeve oskrbe

Normalno odmiranje poletnih čebel, ki ga sicer komaj opazimo, ker se dogaja zunaj panja, je, če v družini odmre več kot 1.000 čebel na dan. Mogoče

Foto: Janez Gregori

Prvi pogoj za uspešno čebelarjenje so dobre matice.

so tudi izgube čebel zaradi zastrupitev s pesticidi, ki jih uporabljajo v kmetijstvu. V večini primerov so prizadete pašne čebele, vendar družine med sezono nadomestijo njihovo izgubo. Ob morebitni izgubi celotne generacije pašnih čebel morajo njihovo delo prevzeti druge starostne skupine, to pa lahko negativno vpliva na socialno življenje družine.

Nekateri pesticidi lahko negativno delujejo na čebele, kljub temu da jih neposredno ne ubijajo. S strupenimi ostanki obremenjen cvetni prah prav tako lahko povzroči poškodbe zalege in za daljši čas zavre razvoj družine. Vzrok počasnejšega razvoja družin so lahko tudi različne čebelje bolezni.

Košnja ob urah izletanja čebel, zlasti na območjih, na katerih cvetijo regrat, plazeča (bela) detelja itd., lahko povzroči izgube pašnih čebel. Še posebej ob uporabi kosilnic, ki travo mečkajo ali stiskajo, je lahko prizadetih veliko pašnih čebel, to pa lahko povzroči motnje pri njihovi starostni strukturi in s tem negativno vpliva na razvoj družine. Da bi preprečili izgube čebel, je treba kositi zgodaj zjutraj ali pozno zvečer.

Zatiranje varoj – Pri uporabi timola in mravljinčne kisline lahko predoziranje povzroči preveliko število odmrlih čebel in odmrle zalege. Pri optimalni uporabi teh sredstev pa je izgube mogoče minimizirati. Zato je treba upoštevati navodila za uporabo. Vendar se tudi pri pravilnem doziranju mravljinčne kisline lahko pojavi odmrtje posameznih čebel in ličink, ki jih čebele odstranijo. Te izgube pa nimajo nikakršnega vpliva na zazimitevno in izzimitevno populacijo čebel.

Več ostankov kumafosa v vosku lahko negativno vpliva na vzrejo zdravih matic, s tem pa vodi k motnjam v razvoju družine.

Bolezni

Povzročitelji bolezni lahko vplivajo na življenjsko dobo posamezne čebele ali ličinke, tako da družina

oslabi ali celo odmre. V družini so stalno navzoče posamezne čebele, ki so okužene z različnimi povzročitelji bolezni, pa čebelar tega niti ne opazi. Znaki bolezni so po večini opazni šele zaradi negativnega, med seboj se dopolnjujočega delovanja različnih povzročiteljev.

Ob koncu zime je v družini od 5.000–15.000 zimskih čebel, ki morajo opravljati različne naloge. Kako uspešna je družina ob prehodu zimskih čebel na poletne čebele, je odvisno od življenjske dobe zimskih čebel. Čim daljša je njihova življenjska doba in čim počasneje se zmanjšuje njihovo število, tem bolje se družina razvija. Če so zimske čebele obremenjene s povzročitelji bolezni ali z zajedavci, se njihova življenjska doba skrajša, moč družine pa opeša. Obseg zalege zgodaj spomladi ostane nespremenjen ali se celo poveča, da bi družina nadomestila izgubo čebel. Zaradi tega je posamezna čebela dodatno obremenjena s krmljenjem zalege, to pa ima lahko katastrofalne posledice – družina lahko celo propade. Če premalo čebel krmi preveč zalege, lahko to privede do izbruha bolezni čebelje zalege.

Popolnoma drugačen položaj pa je ob koncu pomladi. Če je menjava zimskih čebel s poletnimi uspešna, se začne število čebel v družini skokovito

povečevati. V kratkem času se izleže več čebel, kot jih odmre. Življenjska doba čebel je zaradi intenzivnega krmljenja zalege sicer krajša, vendar hitra menjava generacij zavira razmnoževanje povzročiteljev bolezni. Zaradi tega v tem obdobju do zdaj skoraj ni znanih povzročiteljev bolezni, ki bi družino lahko vrgle iz ravnotežja.

Virusi – Dokazano je, da varoje okrepijo delovanje virusov, ki povzročajo bolezen deformiranih kril ali akutno čebeljo paralizo. S tem se življenjska doba zimskih čebel tako skrajša, da družine lahko propadejo. Zato je dosledno in pravočasno zatiranje varoj najboljše preventiva pred zimskimi izgubami čebeljih družin. Virusi lahko vplivajo na razvoj družin tudi v drugih letnih časih.

Povzročitelji bolezni lahko motijo ravnotežje čebelje družine, v skrajnih primerih pa lahko povzročijo celo propad družin, zlasti ob koncu zime in spomladi. Družina sama se temu upira z različnimi obrambnimi mehanizmi, veliko pa k njenemu obstoju pripomore tudi čebelar s svojimi posegi. Poglavitni pogoji za to pa so: dosledna higiena, učinkovito in pravočasno zatiranje varoj ter primerno stojišče.

Povzetek pripravila:
Milan Meglič in Janez Gregori

Odprtje polnilnice v čebelarstvu Bedek

Čebelarstvo Bedek iz Moščancev je 19. oktobra 2011 odprlo novo polnilnico medu. Odprtja polnilnice se je udeležil tudi v. d. ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Dejan Židan. Naložba je vredna 30.000 evrov. V novi polnilnici bodo lahko v 48 do 72 urah segreli 1800 kilogramov medu, na uro pa bodo lahko natočili od 250 do 300 kilogramov medu. Čebelarstvo Bedek je sklenilo tudi dolgoročno pogodbo o prodaji medu z Mercatorjem – za omenjeno trgovsko družbo naj bi na leto pridelali približno 20 ton medu, zato bodo povečali tudi število čebeljih družin – zdaj jih imajo 400, v prihodnje pa naj bi jih imeli približno 600. G. Danilu Bedeku smo postavili nekaj vprašanj o novi pridobitvi.

Nova polnilnica je brez dvoma velika pridobitev in velik podjetniški podvig. Kako vam je uspelo izpeljati takšno naložbo in v kolikšnem času naj bi se vam povrnila?

Polnilnico oziroma prostore smo gradili dalj časa, ker je bil stari prostor premajhen za polnjenje večjih količin hkrati. Seveda naložba ni bila enostavna, a ker pa smo delali postopno, nam jo je uspelo končati ob pravem času. Povedati moram, da smo celotno naložbo financirali s svojimi sredstvi, saj za ta namen

nismo kandidirali na nobenem razpisu oziroma je ni sofinanciral nobeden izmed znanih skladov. Amortizacijska doba bi naj bila 5 let in po naših načrtih bo investicija v tem obdobju poplačana.

Čebelarje zanima, kaj vse polnilnica omogoča in s kakšno opremo je opremljena. Bo polnilnica ponudila storitve tudi preostalim čebelarjem in ali bo mogoč njen ogled?

Polnilnica je opremljena po naši lastni zamisli; nekateri čebelarji že uporabljajo nekaj opreme, preostala oprema pa je plod razvoja slovenskih podjetij oziroma podjetnikov. Dozirma miza je plod nekajletnega razvoja podjetja »MR Avtomatika Mirko Robida«. S to dozirmo mizo smo nekaj let uspešno delali že v starih prostorih. Za novo polnilnico je omenjeni podjetnik razvil tudi novejšo, precej zmogljivejšo krmilno avtomatiko z možnostjo preprostega spreminjanja programov delovanja, vključno s programom čiščenja. Ta miza je tudi občutno cenejša od konkurenčnih izdelkov na trgu in ima dokaj veliko zmogljivost polnjenja.

Polnilnica je namenjena predvsem za našo lastno uporabo, vsekakor pa bodo na podlagi prejšnjih dogovorov mogoči ogledi vseh zainteresiranih.

Foto: Arhiv Bedek

ranih čebelarjev. Komora je plod naše lastne ideje, sistem gretja je izveden z vgrajenimi električnimi grelnimi kablji v zidovih in na tleh komore. Moč gretja je 5,4 KW, sodi pa dosežejo temperaturo 40 °C v 8 urah. Senzor je izolirano pritrjen na sod, torej meri temperaturo sode in ne zraka komore, saj je nujno zagotoviti, da se med ne pregreva. Za udobnejše delo je polnilnica seveda tudi klimatizirana, tako da jo je mogoče bodisi ogrevati bodisi ohlajati.

Odprtje polnilnice ter načrtovana širitev čebelarstva vas uvrščata med najpodjetnejša in številčno močna čebelarstva. Nam lahko razkrijete, ali imate s čebelarstvom v prihodnosti še kakšne načrte?

Za zdaj smo dosegli zastavljeni cilj, to je vstop v večjo trgovsko verigo in prodajo medu pod geografsko zaščitno znamko SMGO, s čimer smo kupcu ponudili kakovosten slovenski med. V našem čebelarstvu se je po končanem šolanju zaposlil tudi sin Danijel, s tem pa smo zasedli tudi vse potrebe po delovni sili. Vsekakor je načrtov in želja še veliko, vsi pa so seveda v veliki meri odvisni od finančnih zmožnosti, saj zaposlitev sina pomeni tudi večje finančne izdatke. Zdaj poteka naložba v nov prevoznik, s tem pa bo v našem čebelarstvu nekako sklenjen en sklop. Vsekakor je tako, kot to velja za vsakega podjetnika, tudi naša vizija razvoj in širitev, zato upam, da bomo s tem lahko nadaljevali. Po mojem mnenju moramo čebelarji zato, ker država za čebele oziroma čebelarje nameni del proračunskih sredstev ne glede na namen, tudi z razvojem pokazati, da je ta podpora upravičena. Poleg servisa opravevanja, ki je eden izmed pomembnih delov prehranske verige, mora biti čebelarjenje po mojem mnenju tudi ekonomsko upravičeno in mora odpirati nova delovna mesta. Poleg tega mora skladiščenje in polnjenje medu ustrezati vsem standardom, zato bi morala vsaj večina večjih čebelarjev urediti možnost hitrega in kakovostnega polnjenja medu, tako da bi ga za tržišče pripravila neposredno, brez posredovanja grosistov. ■

Spraševal: MB

Vir: www.pomurje.s

Novice iz sveta

Italija

Italijanski čebelarji so se 18. oktobra letos razveselili ob novici, da je ga. Francesca Martini, podsekretarka na ministrstvu za zdravje, uradno podaljšala prepoved uporabe neonicotinoidov za zaščito semenskega zrnja koruze. Rezultati raziskovalcev projekta APENET so nedvoumno dokazali, da so pomore čebel v obdobju setve koruze povzročali prav ti pesticidi, ki so jih ob setvi zanesli tudi na cvetoče kulture v okolici. Seveda s tem ni rečeno, da bo prepoved uporabe tako zaščitene semena veljala v nedogled. Če bo kmetom uspelo sejalnike koruze prilagoditi tako, da bodo izpust pesticidov v zrak omejili na minimum oz. na stopnjo, ki za čebele ni nevarna, obstaja možnost, da bo zdajšnja prepoved preključena. Še vedno pa bo nad dogajanjem budno bedela skupina strokovnjakov iz projekta APENET in obveščala ministrstva o vsakem morebitnem pomoru čebel, za katerega bi obstajal sum, da so ga povzročili neonicotinoidi.

Na zavodu za čebelarstvo CRA - API v Bologni (nekdanji Nacionalni čebelarški inštitut), so letos kupili kar sedem kitajskih knjig o cvetnem prahu rastlin, ki rastejo na obširnem območju te azijske države. Nekatere izmed knjig so v kitajščini in angleščini, druge pa samo v kitajščini, le imena rastlin so tudi v angleščini in latinščini. Vso to literaturo bodo koristno uporabili italijanski strokovnjaki pri pelodnih analizah čebeljih pridelkov. V Italiji je namreč kar 98 % vsega matičnega mlečka kitajskega izvora, kljub temu pa je pogosto deklariran kot italijanski.

Franc Šivic

Vir: newsletter.del.cra-api.it

Avstrija

Večina avstrijskih čebelarjev, ki svojih pridelkov ne želijo onesnaževati z ostanki kumafosa, amitraza in drugih sintetičnih akaricidov, uporablja za poletno uničevanje varoj mravljinčno kislino. Ker pa je ta nevarna in agresivna, saj pri najmanjši nepazljivosti pri-

zadene čebele, matice in zalego, vedno več čebelarjev prisega na eterična olja, ki so lahko ob pravilni uporabi zelo učinkovita. Gerhard Hinterhauser in Mathias Fink imata že dvajsetletne dobre izkušnje z italijanskim proizvodom Api Life Var®. Kot ugotavljata, ob poletnem zatiranju odpade od 95 do 99 % varoj. Aktivna snov v tem sredstvu je timol. Doslej nista imela nikakršnih težav z ropanjem niti z ostanki aktivne snovi v medu ali vosku. Prepričana sta, da med lipe sam po sebi vsebuje več timola, kakor ga vsebuje na primer pomladanski cvetlični med iz družin, ki so bile prejšnje poletje zdravljene z Api Life Varom®. Poleg tega varoje v njihih čebeljakih niti po 20 letih nepretrgane uporabe niso razvile odpornosti proti temu naravnemu sredstvu. Pomembno je, da začnemo varoje zatirati takoj po zadnjem točenju, to je po navadi okoli 15. julija, kajti vsako odlašanje po tem roku se lahko maščuje. Seveda pa mora poletnemu zdravljenju obvezno slediti še uporaba oksalne kisline v poznojesenskem času, ko v panjih ni več zalege. In še nekaj: pomladansko zdravljenje s timolom odpade.

Pri nas se letos veliko čebelarjev ne more ne vem kako pohvaliti z učinkovitostjo apiguarda, ki prav tako vsebuje timol. Kateri so vzroki za neuspeh? In kaj bomo uporabili prihodnje leto? Stroka bo morala odgovore na ta vprašanja najti še pred prihodnjo čebelarso sezono.

Franc Šivic

Viri: Hinterhauser, G., Fink, M.: Pro & Kontra in der Varroabekämpfung, Bienen aktuell 2011, št. 7–8, stran 16.

Švica

Eden izmed možnih vzrokov za izgube čebeljih družin so elektromagnetna polja, ki jih je ustvaril človek. Do zdaj so znanstveniki opravili nekaj raz-

Foto: Internet

iskav z brezžičnimi telefoni, ki so jih postavili v panj. Ugotovili so, da je signal vplival na pašne čebele in zmotil njihovo vrnitev s paše. Daniel Favre (Čebelarška šola v Lozani) je v sodelovanju s Švicarskim zveznim inštitutom za tehnologijo ugotavljal vplive sevanja mobilnih telefonov na vedenje čebel in v objavljenem članku opisal preprosto metodologijo, s katero lahko čebelarji poskuse ponovijo v svojem čebeljaku. Tako so mobilne telefone postavili v bližino čebeljih družin ter snemali in analizirali zvoke, ki jih je med poskusom oddajala družina. Avdiogrami in spektrogrami so pokazali, da mobilniki med svojim delovanjem (vzpostavljena povezava za klic) izrazito vplivajo na vedenje čebel, saj pri delavkah sprožijo pobrenčavanje. V naravnih razmerah pobrenčavanje naznanja pripravo na rojenje ali pa se pojavi kot posledica motenja čebelje družine. **dr. Maja Smodiš Škerl,**

Kmetijski inštitut Slovenije

Vir: Favre, D. (2011): *Mobile phone-induced honeybee worker piping*. Apidologie 42, str. 270–279.

ZDA

Znanstveniki Univerze v Illinoisu (Urbana, ZDA), Oddelek za entomologijo in Oddelek za celično in razvojno biologijo, so opazovali encime iz skupine cytochrome P450, ki so znani po svoji sposobnosti detoksifikacije ali razstrupljanja v večini organizmov. Pri čebeli ima omenjeni encim pomembno vlogo pri toleranci na piretroide, kot je tau-fluvalinat (za zatiranje pršice *Varroa destructor*), vendar pri čebelah in drugih oprasovalcih do zdaj še niso našli specifičnega encima iz te skupine. V srednjem črevesu so identificirali tri encime, ki presnavljajo tau-fluvalinat. Hkrati ti isti encimi razstrupljajo tudi kumafofos, ki je po svoji strukturi drugačen organofosfat kot tau-fluvalinat. Glede na to torej manjše količine tau-fluvalinata, ki za čebelji organizem sicer niso škodljive, postanejo strupene tedaj, kadar je preiskovani encim zaseden z drugo kemično spojino. Čebelji organizem ima že od nekdaj sposobnost razstrupljanja strupenih snovi, ki so v nekaterih cvetočih rastlinah. Gre za naravne obrambne sestavine rastline, ki se imenujejo piretrini in imajo podobno zgradbo kot piretroidi. Encimi, ki pomagajo razstrupljati piretrine v naravi, hkrati lahko pripomorejo k toleranci čebel do razmeroma novih pesticidov, ki se uporabljajo tudi v čebelarstvu. ■

dr. Maja Smodiš Škerl,
Kmetijski inštitut Slovenije

Vir: Mao, W., Schuler, M. A., Berenbaum, M. R. (2011): *CYP9Q-mediated detoxification of acaricides in the honey bee (Apis mellifera)*. Proceedings of the National Academy of Sciences; DOI: 10.1073/pnas.1109535108.

Inovativne rešitve v čebelarstvu Vatovec

Igor Vatovec

Uvod

Spadam med manjše slovenske čebelarje z 20 AŽ-panji. V tridesetih letih čebelarjenja sem pridobil nekaj izkušenj in naletel tudi na precej težav. Rešitve, ki jih prikazujem v nadaljevanju, zdaj uporabljam tretje leto. Sam sem z njimi zadovoljen, sicer pa oceno prepuščam stanovskim kolegom.

Pitalnik

Ne glede na proizvajalce panjev in različne izvedbe so se težave z lesenimi pitalniki pojavljale že pri razmeroma novih izdelkih. Različni nasveti za zagotavljanje tesnosti se niso najbolje obnesli. Imam res morda »nevzgojene« čebele, ki grizejo notranjo steno in med bujnim razvojem gradijo satje v pitalniku? O čiščenju notranjosti lesenih pitalnikov in pri nekaterih izvedbah tudi o nalivanju hrane pa ni vredno izgubljati besed. Lotil sem se temeljite rekonstrukcije plodiščnega okenca, pri tem pa sem imel v mislih zlasti enostavnost, funkcionalnost in nizke stroške izdelave. Okvir je izdelan iz enega kosa in podprt z bočno aluminijasto podporo, tako da je zagotovljena ustrezna odprtina za pitalnik, pa tudi optimalno velik testni vložek.

Pitalnik je izdelan iz nerjaveče (inox) pločevine. Prostornina je približno enaka standardnemu lesenemu pitalniku (pribl. 1,3 litra). Navpična pregrada ima na dnu 2 mm široko režo, to pa zagotavlja pretok hrane, onemogoča prehod čebel in funkcionalno nadomešča zaporno deščico. Sam sicer čebelam ne polagam večjih količin hrane hkrati, čeprav napajalnik omogoča tudi to (štiri steklenice). Pomislek, da se bodo čebele utapljale, je bil odveč, saj tega pojava tako rekoč ni, morda tudi zaradi nižje višine. Nalivanje hrane in čiščenje sta povsem preprosta

Pitalnik iz nerjaveče pločevine, nameščen v plodiščno okence

(po končanem krmljenju pitalnike operem v pomivalnem stroju). Pitalnik imam v panju celo leto, s tem da leži neposredno na podnici, ob uporabi testnega vložka pa na njem. Ker je pitalnik edini element, ki ga nisem izdelal sam, lahko navedem njegovo ceno – ta je 9 EUR.

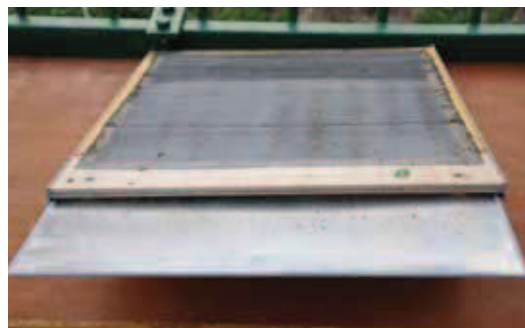
Testni vložek

Pojav *varroa destructor* je v čebelarstvu povzročil dodatno nevšečnost. Le kdo se ne spominja, kako smo na lesene okvirje z risalnimi žeblički pritrjevali papir? Poznam različne izvedbe testnih vložkov in ne trdim, da so slabi. Predelano plodiščno okence mi je omogočilo izdelavo testnega vložka v širini podnice. Ta je sicer ožja za 6 mm, kolikor meri debelina podpornih letvic. Leseni del je narejen iz vezane plošče, saj sam nimam ustreznih strojev, da bi okvir lahko izdelal iz lesa. Bočni stranici sem okreplil z aluminijastim kotnikom, velikim 10 x 15 mm. S tem sem dosegel troje: les se zaradi vlage ne krivi, vložek se ne zatika, drobir ostane na mestu odpada in nam s tem kaže »sliko« v panju. Vse to mi omogoča 5 mm visoka reža, po kateri drsi vložek. Delo s testnim vložkom poteka brez odstranjevanja okvirja plodišča in brez vznemirjanja čebel. Ker sem testni vložek izdelal sam, material pa zbral »iz vseh vetrov«, cene ne morem navesti.

Sklep

Težave se pojavijo predvsem pri starih panjih, zlasti če so bili panji obžigani ali celo prekuhavani. Ker se pri tem spremenijo notranje mere panjev, se jim je pač treba prilagoditi.

Ob tej priložnosti želim obvestiti vse stanovske kolege, ki me po predstavitvi na 34. državnem če-

Okrepljen testni vložek

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

belarskem posvetu in mednarodni prodajni razstavi v Celju po telefonu še vedno sprašujejo o možnosti nakupa, da sam teh različic pitalnika in testnega vložka ne izdelujem za trg. Kljub temu da sta izdelka patentno zaščitena, pa si ju za **svojo uporabo** lahko z malo dobre volje brez strahu izdelata vsak sam. ■

Če tudi v vašem čebelarstvu uporabljate v tehnologiji ali oskrbi čebel inovativne rešitve, ki so racionalnejše in učinkovitejše od splošne prakse, Vas vabimo, da svoje delo predstavite v Slovenskem čebelarju. *Uredništvo*

Inovacija - žičenje satnikov

Vlado Augustin*

Med drobno čebelarsko delo, ki ga navadno opravimo pozimi ob topli peči, sodi tudi zbijanje in žičenje satnikov. Jeseni, ko smo satje prebrali in sortirali, smo iz našega čebelarstva izločili precejšnje število starih satov, ki jih bomo morali seveda spomladi nadomestiti z novimi. Letvice za nove satnike kupimo v trgovini s čebelarskim priborom ali nam jih po naših navodilih nareže domači mizar, marsikdo pa si jih nareže tudi sam. Letvice kar sami zbijemo v okvirje oz. satnike, da nam gre delo hitreje in kakovostneje od rok, pa si pomagamo s stojalom za zbijanje satnikov.

Pred začetkom žičenja moramo v satnik zvrtni luknjice, tako da bodo te enakomerno razporejene po sredini letvice. Za žičenje uporabljamo pocinkano žico ali žico iz nerjaveče kovine. Njena debelina je standardizirana, dobimo pa jo v vseh bolj založenih čebelarskih trgovinah. Na izbiro imamo različne možnosti žičenja. Najpogostejše je žičenje v obliki dvojnega V (W), ki je primerno za vse oblike čebelarjenja (članek o zbijanju in žičenju satnikov je bil objavljen v SČ, št. 1, januar 2010, str. 15, op. ur.).

Da žičenje satnikov ne bi bilo monotono in bi potekalo hitreje, je poskrbel čebelar in inovator g. Alojz

Resnik z Izlak, saj je skonstruiral pripomoček, s katerim lahko satnik hitro in kakovostno zažičimo in vanj vtremo satnico. Gre za delovno mizo, na kateri je že pripravljeno stojalo za žico, ki jo s pomočjo valjčkov prepletamo skozi luknjice na satniku.

Razpis za najboljšo čebelarsko inovacijo

Vrsta najvišjih priznanj, ki jih slovenski inovatorji, raziskovalci in znanstveniki prejema na uglednih svetovnih razstavah in konferencah, dokazuje, da pri nas živijo in delajo bistri ljudje, ki suvereno obvladujejo svoje področje. Med njimi so tudi nekateri čebelarji, ki s svojimi tehnološkimi izboljšavami prispevajo k lažjemu in uspešnejšemu čebelarjenju. Če ste v vašem čebelarstvu tudi vi naredili kakšno izboljšavo, Vas prosimo, da to do konca leta sporočite na e-naslov: vlado.augustin@czs.si ali pokličite na tel. št. 040/436 516. Najboljše zamisli in inovacije bodo predstavljene na tradicionalnem čebelarskem posvetu, ki bo marca prihodnje leto v Celju.

* Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Ko žico napeljemo skozi vse luknjice, jo ovijemo okoli žeblička in ga pribijemo. Žico potem malce napremo in ovijemo še okoli žeblička na nasprotnem koncu letvice, in ko pribijemo tudi tega, jo lahko odščipnemo. Pri tem načinu žičenja ni potrebno posebno napenjanje žice. Če čebelar sam izdeluje satnike, je mogoče valjčke za prepletanje žice prilagoditi njegovim željam. Delovna miza je skonstruirana

na tako, da ima že vgrajen električni zažičevalnik, ki ga preprosto aktiviramo z blagim potiskom zažičene satnice. Ta je uporaben tako za pocinkano kot tudi za nerjavečo žico.

Čebelarji, ki jih zanima ta uporabna novost, lahko pokličejo g. Alojza Resnika na tel. št.: 041/812 510 in z veseljem jim bo še podrobneje opisal ta pripomoček. ■

Sonaravno gojenje čmrljev

Janez Grad*

Sonaravno gojenje čmrljev je gojenje čmrljev v leseni škatli ali škatli iz lepenke, v cvetličnem keramičnem lončku in podobnih posodah med njihovim vsakoletnim pojavljanjem v naravi, to je od zgodnje pomladi do zgodnje jeseni. Zato jim bomo v nadaljevanju rekli kar PANJ.

Pridobivanje čmrljev

Čmrlje lahko pridobimo na dva načina:

- z naselitvijo matice spomladi, ko išče primerno mesto za gnezdo,
- z ogrebanjem čmrlje družine (gnezda) pozno spomladi ali poleti.

V obeh primerih moramo izdelati ali si preskrbeti panj, in to za vsako matico oziroma družino posebej. Panj postavimo na prostor, ki je zavarovan pred dežjem in drugimi padavinami (okenska polica, podstavek s strešico nad panjem, čmrljak ...) in ki je

varen tudi pred mrčesom, predvsem mravljami. Podstavek lahko oblepimo s samolepilnim trakom, ki ga uporabljajo v sadjarstvu. Panj je lahko izpostavljen jutranjemu in/ali večernemu soncu, ne pa tudi močnemu dopoldanskemu, opoldanskemu ali popoldanskemu obsevanju. Za večino vrst naših čmrljev je primerno, da panj postavimo nizko pri tleh, do približno 0,5 m visoko, ker tudi v naravnem okolju gradijo gnezda pod zemljo ali na površju. Nekatere vrste pa panj poiščejo tudi v višini podstrešij hiš ali gospodarskih poslopij, v ptičjih gnezdih in podobno.

1. Naselitev matice spomladi, ko se vrne iz prezimovališča

Notranjost panja najprej zavarujemo pred mrazom tako, da njegove stene obložimo z lepenko, panj pa lahko dodatno obložimo še z zunanje strani. Nato prostor v panju do približno polovice zapolnimo z razrahljanim posušenim mahom; to je mah, ki ima do 10 cm dolga, z resicami poraščena stebelca in kakršen raste na nekaterih mestih v gozdu. Če nimamo takega mahu, lahko uporabimo posušene travnate bilke, neobdelano ovčjo volno, surov bombaž, filc, posušeno in zdrobljeno drevesno listje, senen drobir, razcefran papir za prtičke, žepne robčke, papirnate brisače in podobno. Pri laboratorijskem komercialnem gojenju čmrljev dajo namesto mahu v gnezdo surov bombaž, nedopustno pa je vnesti sanitetno vato, saj se čmrlji zapletejo vanjo in umrejo. Okrog vhodne/izhodne luknjice mora ostati prazen prostor (brez mahu), najbolje v velikosti od 1 do 2 cm, da matica po vstopu v panj dobi potreben občutek za prostor. Če bo luknjica »zamašena« z mahom, matica ne bo vstopila.

Tako pripravljen panj postavimo na prostor, nad katerim matice iščejo gnezdo. Matica išče gnezdo

Foto: Andrejka Čušter

Panjič iz lepenke za eno sezono

* prof. dr.

ALTERNATIVNI OPRAŠEVALCI

tedaj, kadar leta nizko nad tlemi in preiskuje rove malih sesalcev, travnato rušo in drugo podrast, na primer na travniku, v sadovnjaku ..., tudi tam, kjer ni cvetočih rastlin, torej ko ni na paši. Medtem lahko matica »slučajno« najde panj, in če ji je »všeč«, se naseli. Če so noči še mrzle ali je vreme »skisano«, panj zvečer zamašimo, ga odnesemo na toplo mesto (v klet) in nahranimo matico, zjutraj pa ga odnesemo nazaj na izbrano mesto in ga odmašimo. Po potrebi to ponavljamo tudi več tednov, sicer matica ne bo ostala v mrzlem panju. Hranimo jo z zelo razredčeno sladkorno raztopino, kakršno uporabljajo tudi čebelarji za krmljenje čebel. Tekočino s kavno žličko nalijemo v dva majhna plitva lončka, na primer od vitergina ali tabletk, ter ju s pinceto postavimo na prazen prostor ob vhodno-izhodni luknjici.

Če smo izurjeni in spretni, lahko matice tudi ulovimo in jih damo v panj, v katerega smo prej dodali hrano. Lovimo jih lahko z gosto mrežo, kakršno uporabljamo za lovljenje metuljev. Matico, ki jo ujameмо v tako mrežo, nato ulovimo v majhen lonček s pokrovčkom, v kakršnem so na primer shranjene začimbe, ali v leseno (kovinsko) cevko, dolgo približno 1 dm in s presekom približno 12 mm. Lonček (cevko) odpremo in ga (jo) tiščimo k vhodni luknjici, dokler matica ne zleze v panj, tega pa nato hitro zamašimo. Matica zelo nerada vstopi v njej neznan odprtino, potem pa skuša pobegniti skozi stene lončka, na katerih zaznava svetlobo. Pomagamo ji lahko tako, da lonček obdamo s črno tkanino. Pri tem postopku moramo biti zelo potrpežljivi in mirni. Čez približno pol ure do ene ure panj počasi in previdno odmašimo, da se matica, če čaka ob luknjici, ne prestraši in panično ne odleti. Če je ponujeni dom sprejela, se bo že čez kake pol ure vrnila in zlezla vanj, če pa ga ni, odleti »po francosko«, ne da bi si mesto sploh ogledala in si ga skušala zapomniti. Če matico ulovimo proti večeru, jo zapremo čez noč in luknjico odmašimo zgodaj zjutraj naslednjega dne.

Sonaravno gojimo čmrlje zato, da jim pomagamo preživeti, dajejo pa nam tudi veliko osebnega zadovoljstva in sreče, podobno kot čebelarjem čebele. Do njih bodimo prijazni in upoštevajmo naravne zakonitosti iz njihovega življenja.

Zato pomnimo:

1. Matice smemo loviti samo v bližini, to je največ do 100 m od kraja, na katerega smo postavili panj. Ne smemo jih loviti na enem kraju in jih prenašati v drug kraj. S takšnim početjem bi v naravi povzročili več škode kot koristi. Čmrlji naj v naravi živijo in se razmnožujejo tam, kjer so se izlegli.
2. Nikoli ne lovimo matic, ki so na paši, torej, ko obiskujejo cvetje! V tem primeru so zelo verjetno že izbrale svoj dom (gnezdo). Matica pa prvega

Foto: prof. dr. Janez Grad

Enodelni panjiček z odstranjenim pokrovom za manjše, površinske čmrlje.

lončka satja, ki ga potrebuje za svojo prehrano, ne zna zgraditi več kot enkrat samkrat. Če ujameмо matico, ki je že zasnovala gnezdo, bo gotovo odletela takoj, ko bo mogla. Odletela bo tudi, če jo zapremo za dalj časa, škoda pa bo tudi, ker bo medtem splesnelo satje v njenem gnezdu. To je torej isto, kot da bi matico umorili.

3. Čas, v katerem matica išče gnezdo, je zelo kratek – na splošno nikoli ni daljši od treh tednov. To časovno obdobje je pri različnih vrstah čmrljev lahko različno, odvisno pa je tudi od tega, kdaj nastopi toplo spomladansko vreme. Če zamudimo to obdobje, je naseljevanje matic za eno leto zamujeno.

2. Ogrebanje čmrlje družine

Temeljno pravilo, ki naj velja za ljubitelje čmrljev, je, da nedotaknjeno čmrlje gnezdo v nedotaknjeni naravi pustimo nedotaknjeno. Ogleđujemo si ga pač tam, kjer je, in tako spremljamo razvoj čmrlje družine do njenega naravnega konca. Pri nekaterih vrstah čmrljev družine odmrejo že v začetku poletja, v začetku julija, pri drugih vrstah pa šele jeseni. Če je gnezdo na površini travnika, ga lahko zavarujemo pred plenilci, na primer pred lisico, ježem, jazbecem, kuno in drugimi, tako da ga prekrijemo z 0,5 m x 0,5 m veliko kovinsko mrežo, kakršne uporabljamo za zaščito drevja pred voluharjem ali pred zajcem in srnami. Mrežo ob strani na več mestih pritrdimo v zemljo z lesenimi paličicami. Pri tem moramo paziti, da luknjica za vletavanje in izletavanje čmrljev ostane odkrita.

Če pa na (nedavno) pokošenem travniku najdemo razkrito, razbrskano ali že delno uničeno gnezdo, ga uredimo in zaščitimo, kot je opisano zgoraj, ali pa ga ogrebemo v panj. Tega odprtega postavimo na mesto gnezda, ga pustimo tam do večera, da se delavke nanj privadijo in zvečer vrnejo v gnezdo, že v temi pa ga zapremo in zamašimo ter odnesemo domov ali na neko drugo zanj izbrano mesto. Zjutraj naslednjega dne panj odmašimo in družina tako na-

Foto: prof. dr. Janez Grad

Dvodelni panjiček z odstranjenim pokrovom za čmrlje, ki gnezdijo pod zemljo.

daljuje svoje običajno življenje. Če je mesto postavljeno preblizu tistemu mestu na travniku, na katerem smo čmrlje ogreble, to je v oddaljenosti samo nekaj 10 m, se bodo nekatere delavke vračale na prvotno mesto. Če le zmoremo, jih zvečer polovimo in znova prenesimo v panj. Pri ogrebanju skrbno prenesemo v panj tudi mah, v katerem je gnezdo, in satje s čmrlji, ki so na njem, nato pa poiščemo in polovimo ter prenesemo v panj še delavke (morda tudi matico), ki so se med ogrebanjem skrile v travo. Pri vsem tem je zaželena uporaba gumijastih rokavic. Paziti moramo predvsem, da bo v panju tudi matica. Če je matica medtem odletela, počakamo, da se vrne, in če ne najde gnezda v panju, jo moramo uloviti in prenesti v panj. Če mahu ni dovolj, da bi čmrlji z njim prekrili satje, ga še nekaj naberemo v bližnji okolici in z njim prekrijemo gnezdo.

Pomnimo, da bomo z zaščito ali ogrebanjem obvarovali čmrlje pred njihovimi plenilci, kajti če tega ne bi storili, bi plenilci že v tednu dni opravili svoje. **Pomnimo pa tudi, da se nikoli ne smemo lotiti odkopavanja čmrljega gnezda, ki je v zemlji! Obstaja namreč velika verjetnost, da bomo pri tem izgubili sled za rovom in tako čmrlje žive zakopali.**

3. Panji

Najpreprostejši »panj« je lahko škatla iz lepenke, velika približno toliko kot škatla za čevlje, v katero naredimo 11 mm x 11 mm veliko vhodno/izhodno luknjico. Papir, ki ga izrežemo, naj zaradi luknjice ostane spodaj spet s škatlo, tako da postane nekakšna pristajalna ploščad. Luknjica naj bo na stranski ploskvi in pri dnu škatle; če je na krajši stranski ploskvi, naj bo na sredini ploskve, če pa je na daljši

ploskvi, naj bo izrezana blizu konca ploskve. Na pokrovu ali ob straneh škatle naredimo še dve okrogli odprtini za zračenje s premerom približno 2 cm. Odprtini zaščitimo s tenko gosto kovinsko mrežico, da čmrlji ne bi uhajali skozi in da voščena vešča, ki je smrtna sovražnica čmrljev, ne more priti v škatlo. Ker je spomladi še hladno in je v škatli le majhno število čmrljev ali celo samo matica, naj bosta odprtini za zračenje tedaj zaprti oziroma zamašeni.

Lahko pa kupimo ali sami naredimo tudi pravi leseni panj ali panj iz lepenke. Panj naj bo približno enakih mer kot so mere škatle za čevlje, pa tudi odprtine naj bodo podobne tistim na zgoraj omenjeni škatli. Stene lesenega zabočka naj bodo debele približno 1 cm. Notranjost panja je lahko tudi razdeljena na dva dela, ki sta med seboj povezana z dvema luknjicama s premerom približno 12 mm; ena luknjica je pri dnu, druga, rezervna, pa pri vrhu vmesne stene. Čmrlji uporabljajo rezervno luknjico, če se spodnja zamaši, npr. če jo zapreduje ličinke veščice. Prvi prostor je globok približno 8 cm in je nekakšen prazen predprostor, v zadnjem, približno 20 cm globokem prostoru, pa je v mahu, ki ne sme biti neposredno ob prehodni luknjici, gnezdo. Dvodelni panj je primeren predvsem za zemeljske čmrlje, ki svoja gnezda gradijo v rovih v zemlji, za čmrlje, ki živijo v gnezdih na površju, pa je primernejši panj z enim samim prostorom.

Ker so čmrlji enoletne družine, ostane panj jeseni zapuščen in tudi poln »umazanije« – čmrljih odpadkov ter različnih drobnih zajedavcev. Če ga želimo v prihodnjem letu znova uporabiti, ga moramo temeljito očistiti. Panj, narejen iz lepenke, lahko seveda zavržemo in si priskrbimo novega, s tem pa si prihranimo kar precej dela in sitnosti. ■

Priporočeno branje:

- Esenko, I. (2010): *Vrt, učilnica življenja* (poglavji »Samotarske čebele« in »Vrtna trata – čmrlji«). Ljubljana: OKA otroška knjiga.
- Grad, J. (2008): *Čmrlji kot alternativni oprasovalci* (poglavje v: *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 1*). Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.
- Grad, J., in sodelavci (2010): *Pomembni in ogroženi oprasovalci: čmrlji v Sloveniji*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.
- Različni avtorji (D. Bevk, J. Grad, P. Kozmus, M. Debelak ...): *Prispevki o čmrljih in čebelah samotarkah*. Slovenski čebelar, letniki XCVIII–CXIII oz. od 1996–2011, Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p. ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
 Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p. ŠIVILJSTVO KUNSTELJ
 ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
 GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
 Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IPD.

dr. Aleš Krbavčič et al.: Kemijski priročnik

Slovensko kemijsko društvo
Ljubljana 2011
zgoščenka

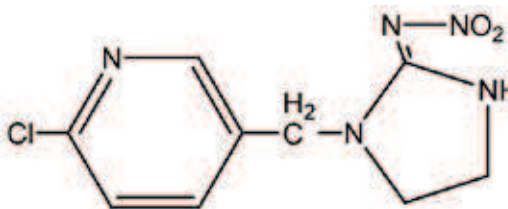
Pri Slovenskem kemijskem društvu je v elektronski obliki (CD) izšla publikacija o kemikalijah, ki jo v Sloveniji pogrešajo tudi čebelarji, lovci, ribiči in skupine, ki so pogosto v stiku z naravnim okoljem, ki skrbijo za zaščito rastlin (gozdarstvo, poljedelstvo, sadjarstvo) in živali

(veterina) in potrebujejo strokovne podatke o delovanju kemikalij, o zaščiti pred njihovim škodljivim delovanjem ter tudi o postopkih za zaščito okolja, živali in ljudi, ki pri svojem delu prihajajo v stik s kemičnimi sredstvi. V publikaciji so posebej predstavljene kemikalije, katerih uporaba je v Sloveniji dovoljena na področjih kmetijstva, sadjarstva in gozdarstva.

V posebnem poglavju so predstavljene zakonske določbe o razvrščanju in označevanju kemikalij v prometu, prav tako pa tudi uredba Evropskega parlamenta in Evropskega sveta o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi. Uredba je za snovi začela veljati 1. decembra 2010, za zmesi pa bo začela veljati 1. junija 2015. Ker je publikacija izšla v elektronski obliki, je preprosto tudi pregledovanje oz. iskanje podatkov, ki jih želimo. Priročnik je rezultat dela strokovnjakov Fakultete za farmacijo ter Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo. Podatki so zbrani iz različnih virov, ki so dosegljivi v strokovni literaturi, na spletnih straneh, v uradnih listih in drugih sprejemljivih publikacijah. Avtorji knjige so: prof. dr. Aleš Krbavčič, prof. dr. Aleš Obreza, prof. dr. Marija Sollner - Dolenc, prof. dr. Branko Stanovnik in mag. Milan Škrli. V nadaljevanju navajamo primer opisa kemikalij, kot ga najdemo v knjigi. Primer 1:

IMIDAKLOPRID

neonikotinoid; insekticid. $C_9H_{10}ClN_3O_2$; mol. m. 255,66; CAS št. 138261-41-3; oznaka KN 2933 19 90. Ime po IUPAC: 1-(6-kloro-3-piridilmetil)-*N*-nitroimidazolidin-2-ilidenamin.

Brezbarvni kristali šibkega značilnega vonja, v vodi se težko topi (0,51 g/L), lahko se topi v organskih topilih: diklorometan 50-100, izopropanol 1-2, toluen 0,5-1,0, n-heksan <0,1 g/L; gost. 1,543, tal. 143,8 °C, parni tlak 0,2 μPa, Ko/v logP 0,57. Vsebnost: min. 95 %, analizna metoda HPLC z UVD (Bayer). LD-50 za podgano ≈450 mg/kg, miško ≈159 mg/kg. Akutna dermalna LD-50 (24 h) za podgano >5000 mg/kg. Akutna inhalacijska LC-50 (4 h) za podgano >69 mg/m³ zraka (aerosol). NOEL: (2 leti) za podgano (samec) 100 in (samica) 300 mg/kg hrane, miško 330 mg/kg hrane, psa (52 tednov) 500 mg/kg; Ne draži kože in oči (kunec); ne povzroča alergijske preobčutljivosti (budra). ADI: 0,057 mg/kg. Ptice: LD-50 za japonsko prepelico 31 mg/kg, belorepo prepelico 152 mg/kg. Ribe: LC-50 (96 h) zlato ribico 237 mg/L, kalifornijsko postrv 211 mg/L. Vodne bolhe: EC-50 (48 h) 58 mg/L. Deževnik: LC-50 (14 d) 10,7 mg/kg zemlje. Čebele: LD-50 peroralna 0,0037 μg/čebelo, kontaktna 0,0081 μg/čebelo. Imidacloprid je zelo strupen za čebele in deževnike, ne glede na to, ali se uporablja na listih ali pri pripravi semena. Uporaba: sistemski insekticid s kontaktnim in želodčnim učinkom. ■

Mag. Milan Škrli

Vabljeni na ogled demonstracijske čebelarске opreme!

Oprema za male in velike čebelarje.
Optimiziramo točenje in polnjenje medu.
Od čebele do kozarca: Delovna orodja kot linija!

Medofit, trgovina s čebelarско opremo d.o.o.

Čirče 24 a, 4000 Kranj
GSM 040 399 778
JanezKert@yahoo.com

Spoštovani čebelarji, smo novo podjetje v Sloveniji in smo uradni zastopnik za Italijansko čebelarско opremo Giordan.

Čebelarjeva opravila v decembru

Miha Štular – Cerklje na Gorenjskem

Spoštovane čebelarke in čebelarji! Pred nami je zadnji mesec tega leta. Za številne je to čas veselja, sladkih pričakovanj, velikih praznikov, za številne pa, žal, tudi čas globoke notranje praznine. Ljudje, zaljubljeni v materializem sodobnega sveta, izgubljam socialni stik s sočlovekom, častimo demone tuzemskih dobrin in se hkrati notranje razkrajamo v medčloveških odnosih, v našem odnosu do narave, to pa nas duhovno vse bolj siromaši. V mislih se sprehajam skozi dogodke skoraj že minulega leta. Temu sledi obvezno samoizpraševanje vesti, kritična presoja mojih dobrih in slabih odločitev in dejanj ter sklep, da bo v prihodnjem letu bolje. Naj bo konec leta za vsakega izmed nas priložnost, da postanemo boljši. Ne samo boljši čebelarji, ampak tudi boljši v odnosu do soljudi, do narave in celotnega stvarstva na sploh.

Čebela, zvesta človekova spremljevalka

V življenju nas spremljajo stvari, ki nas osebno določajo in dopolnjujejo. Izražajo naš značaj in nam hkrati ponujajo okolje, v katerega se lahko umaknemo pred pritiski vsakodnevnih težav. Čebelarstvo je poezija kmetijstva, je najtesnejša vez človeka z naravo in Slovenci smo čebelarški narod, saj imamo enega čebelarja na štiri prebivalce, o čemer v zadnjem času pišejo tudi številni mediji. V čem je čar in kaj pravzaprav priklepa človeka na čebelo, je stvar individualne interpretacije vsakogar, ki se s tem ukvarja. Dejstvo je, da se v Sloveniji s čebelarstvom ukvarjamo ljudje najrazličnejših poklicev in da je to za nas po večini ljubiteljska dejavnost, pri kateri je stroga ekonomija odrinjena na stran. Čebela, majhna

žuželka, ki ni navezana na svojega gospodarja tako kot pes ali mačka, ima v naravi tako pomembno poslanstvo, da nas nehote že s tem priklepa nase. Zavedamo se, da brez njenega obstoja ne bi bilo niti našega, saj je njena opravevalska vloga nenadomestljiva. Verjetno si jo človek v svoji navidezni vsemočnosti prav zaradi tega želi imeti v svoji bližini. Vsi, ki se ukvarjamo s čebelami, smo neke vrste zasvojeneci, saj pravi čebelar nikoli ne preneha čebelariti, kajti čebelarjenja se preprosto nikoli ne more naveličati. Skrivnostni svet čebel nas posrka vase in nam ne pusti, da bi se ob svojih ljubljenukah kdaj dolgočasili. Če imamo to srečo, da so čebele pri hiši že ob našem rojstvu, nas potem po navadi spremljajo skozi vse življenje. Čebelarstvo ni individualna dejavnost, temveč z njim diha cela družina. Možu pri delu s čebelami pomaga žena, pozneje otroci in vnuki. Vsi seveda nimajo enakega interesa za čebelarjenje, kljub temu pa k navduševanju bližnjih nad čebelami največ pripomore čebelarjev pozitiven odnos do teh drobnih žuželk. Lastnosti, ki si jih pridobimo pri delu s čebelami – delavnost, natančnost, redoljubnost –, nam koristijo tudi pri našem delu v vsakdanjem življenju. Tako se v družini čebelarja pravzaprav vedno vse na neki način vrti okrog čebel. Ob vseh pomembnejših življenjskih prelomnicah (šolanje, odločitev za poklic, poroka, ustvarjanje družine, odhod v pokoj) čebelarja spremljajo njegove ljubljene in ga usmerjajo na pravo pot.

December

Mesec december je kakor naročen za prodajo čebeljih pridelkov. Kljub temu da dela s čebelami z

V družini čebelarja se pravzaprav vedno vse na neki način vrti okrog čebel..

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

izjemo obveznih občasnih pregledov čebelnjaka in okolice nimamo, pa nam precej časa vzameta priprava čebeljih pridelkov za prodajo ter prodaja sama. Zaradi praznikov in prazničnega razpoloženja, ki ljudi že samo po sebi usmerja v pretirane nakupe, ter zaradi konca koledarskega leta, ko se ljudje navadno zahvaljujemo tem in onim poslovnim partnerjem z vsemogočimi uporabnimi in manj uporabnimi darili, je za čebelarja odlična priložnost, da prodaja čim več svojih medenih presežkov. Kdor svojega poslovnega partnerja ceni in spoštuje, mu bo podaril najboljše. Pa je lahko kaj boljšega od kozarca pristnega slovenskega medu, ki smo mu s svojim delom s čebelami dodali svojo osebno noto? Osebno mi koledarji, vžigalniki in dežniki s potiskom nekega podjetja ne pomenijo veliko. Izražajo prisiljeno gesto, s katero je treba brez kančka truda nekoga »odrajtati«. Nasprotno pa se od srca razveselim daril, ki jih ljudje pripravljajo sami in s katerimi vsebini dodajo tudi svoj prosti čas, saj nam dandanes primanjkuje prav tega. Tudi mi si vzemimo čas za svoje stranke, zveste kupce nagradimo z domačimi medenjaki ali medenim likerjem, saj so prav oni najboljša propaganda za naše izdelke. Reklama od ust do ust omogoča, da manjši čebelarji brez večjih stroškov za promocijo prodajo domala vse svoje zaloge. December je tudi čas, ko potegnemo črto pod našim čebelarstvom. Kako smo bili uspešni pri delu s čebelami, bomo ugotovili sicer šele spomladi po prezimovanju čebeljih družin, kljub temu pa mora vsak čebelar narediti bilanco svojega dela. Na podlagi tega kuje načrte za prihodnjo sezono – za to pa ima ob dolgih zimskih večerih dovolj časa.

Avtor se odpoveduje honorarju.

Uredništvo

Nasvet meseca

Mesec december je skrajni čas za zatiranje varoj z oksalno kislino. Spremljajmo vremensko napoved in se odločimo za poseg, ko se pojavi kratkotrajno obdobje nekoliko toplejšega vremena. Prepričan sem, da bo čebelar, ki čebel ne bo zdravil z oksalno kislino, spomladi ostal brez čebel, saj se je jeseni pojavila večja reinvazija varoj. Upoštevajmo navodila veterinarja in brez milosti udarimo po varojah. Skrbimo tudi za red in mir okrog čebelnjaka.

Zahvala

Moje pisanje mesečnih navodil je sklenjeno. Premišljuje, kaj vse sem v tem letu doživel pri čebelah, kje sem bil uspešen in kje je bilo moje znanje in vedenje o čebelah šibko. Svoje dozodajšnje znanje in izkušnje sem skušal v mesečnih navodilih posredovati med vas, čebelarje. Če je res, da se človek celo življenje uči, potem tudi čebelarjem z daljšim stažem ne sme biti nerodno, če so prebirali navodila, ki so sicer predvsem namenjena čebelarjem začetnikom. Poskušal sem se dotakniti vseh. Vesel in ponosen sem, da sem lahko svetoval tako dobrim čebelarjem, kakršni smo Slovenci. Še bolj ponosen sem na to, da sem lahko tudi sam eden izmed njih in da smo v skrbi za našo avtohtono kranjsko čebelo vsi kot ena velika družina. Zahvaljujem se vsem, ki ste si vzeli čas za prebiranje mojih navodil ter me pri tem z nasveti spodbujali, največja zahvala pa velja uredniku in uredniškemu odboru Slovenskega čebelarja, da sta mi omogočila to pisanje ter mi pri tem ves čas stala ob strani. Vsem vam in vašim bližnjim želim v novem letu zdravja in medsebojnega razumevanja, vašim ljubljencem pa, da spomladi živahno izletijo iz panjev. Naj medi! ■

Prasički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO KRŽE 1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Veterinarski nasveti za december

Martina Škof*

Pozimi lahko v miru pregledamo in preberemo zaloge satja. Zaradi letošnje velike razširjenosti hude gnilobe čebelarje zalege priporočamo, da staro satje in satje jeseni odmrlih družin uničite, še posebej če je v njem neizležena zalega. S tem boste iz panjev odstranili tudi veliko spor noseme, hude gnilobe in poapnele zalege. Še uporabno, prazno satje je zelo priporočljivo razkužiti z 80-odstotno očetno kislino. Satje pokonci zložimo v zamrzovalno skrinjo ali omaro, ki tesni, na vrh satja pa postavimo plastično posodo, v katero nalijemo očetno kislino (2 dcl kisline na 100 l prostornine). Satje mora biti zloženo s presledki, tako da hlapi neovirano krožijo po vseh površinah. Razkuževanje traja približno teden dni. Pred vnovično uporabo satje obvezno prezračimo.

Če želite oddati vzorce mrtvic za pregled na spore noseme, jih lahko že zberete in oddate območnemu veterinarju. To lahko storite na predavanju, lahko pa tudi v okviru društva zberete več vzorcev in jih posredujete na sedež enote NVI. Za en vzorec zadostuje približno 150 čebel. Nabiramo jih lahko postopno, kot jih pač najdemo na bradah in podnicah, ter jih do oddaje v laboratorij shranjujemo v zamrzovalniku.

Za zimsko zatiranje varoj po večini uporabljamo oksalno kislino. Raztopino pripravimo tako, da 30 g oksalne kisline zmešamo z ?? ml ?? destilirane vode, segrete na 35–37 °C, dodamo 500 g sladkorja in vse skupaj dobro premešamo. Za mešanje je priročna plastenka (1,5 l s širokim vratom). Na polno zasedeno ulico z injekcijsko brizgo pokapamo 5 ml raztopine. V prodaji so tudi različni katetri in igle, ki nam lahko olajšajo delo v AŽ-panju. V zimskem obdobju lahko uporabimo oksalno kislino samo enkrat! Postopek izvajamo ob dnevih, ko je zunanja temperatura višja od 8 °C. Pri delu je obvezna uporaba zaščitnih rokavic in očal. Pripravljeno imejte tudi čisto vodo za izpiranje kože ob morebitnem razlitju pripravljene raztopine. ■

* dr. vet. med., VF NVI enota Ljubljana

ČEBELARSKI ŽURNAL

Ilustrirani časopis
za čebelarstvo kulturo

Poziv k naročilu za leto 2012

Časopis izhaja v srbskem
jeziku štirikrat letno
(januar, april, julij in oktober)
na 52 barvnih straneh.

Cena letne naročnine je 18 EUR

(v ceno je vračunana dostava na naslov naročnika)

PREDPLAČILO LAHKO IZVRŠITE NA DVA NAČINA:

1. Preko posrednika v Sloveniji g. Franca Prezelja:

Kontakt: 030/604 011; 01/831 54 45; 041/295 766;
franc.prezelj@siol.net

2. Direktno, preko sledečih korakov za plačilo:

Intermediary Bank / Correspondent Bank

SWIFT – BIC: DEUTDEFF

Ime: DEUTSCHE BANK AG

Mesto, Država: FRANKFURT AM MAIN, GERMANY

Account with institution / Beneficiary's Bank

SWIFT – BIC: KOBRRSBB

Ime: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

Naslov: Svetog Save 14

Mesto, Država: 11000 Belgrade, Republic of Serbia

Beneficiary

IBAN/ številka računa: RS35205007100046637333

Ime podjetja: IZDAVAČKA AGENCIJA UMELJIĆ

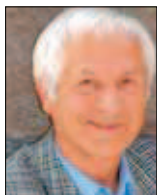
Naslov: ČEDE DULEJANOVIĆA 33

Mesto, Država: Kragujevac, REPUBLIC OF SERBIA

Bančno provizijo plača naročnik, o čimer obvesti bančnega
uslužbenca. Potrdilo o plačilu s točnim naslovom predplačnika
je potrebno poslati z elektronsko pošto na e-naslov:
pcelarskizurnal@yahoo.com, ali s pošto na naslov: Pčelarski žurnal,
Braće Jerković 103/10, 11010 Beograd, Srbija

Kontakt: **Ivan Umeljčić** • ++381 64 2424455 • ++381 11 2497890
pcelarskizurnal@yahoo.com • www.umeljic.com

**Novi naročniki prejemejo v dar dve številki
Čebelarskega žurnala iz leta 2011.**

Franc Šivic

Apimondia 2011 v Argentini (II. del)

Na kongresih Apimondie je ena izmed spremljivalnih dejavnosti, ki vsakič pritegne največ obiskovalcev, velika mednarodna razstava Apiexpo. Letošnja v Buenos Airesu je bila predvsem v znamenju številnih izvoznikov medu, saj so države Latinske in Srednje Amerike v svetovnem merilu med najpomembnejšimi pridelovalci tega sladkega pridelka čebel. Njihovi razstavniki prostori so bili največji in najbolj razkošno urejeni. Eden izmed razlogov, da je na voljo toliko medu za izvoz, je poleg visokih donosov tudi izjemno majhna domača poraba. Toliko večja pa je poraba mesa, saj je za Argentinec najboljše hrana »asado« – na žaru pečena govedina. In roko na srce, boljše ne boste dobili nikjer drugod na svetu.

Vendar je bilo med izvozniki medu čutiti neko potrtost. Iz razumljivih razlogov. Predsednik argentinskih čebelarjev Lukas Martinez mi je že pred kongresom po elektronski pošti potožil, da ga skrbijo ukrepi Evropske unije proti medu, uvoženemu iz držav, v katerih gojijo gensko spremenjene rastline. Poleg ZDA in Braziliije je Argentina ena izmed največjih pridelovalk soje na svetu, ta pa je po večini gensko spremenjena. Zato ni čudno, da je v argentinskem medu najti tudi cvetni prah soje, to pa bo izvoznikom v državi Evropske unije, zlasti v Nemčijo, ki uvozi največ argentinskega medu, po novem povzročilo velike težave, saj se bo zmanjšalo povpraševanje po njihovem medu, nižje pa bodo tudi cene.

Razmeroma neznan v primerjavi z južnoameriški razstavniki prostori je bil razstavniki prostor ameriške družbe Beta Tec Hop Products, ki že nekaj let raziskuje antibiotične lastnosti hmeljne betakislone in ki je letos dala na tržišče novo sredstvo proti varozi, imenovano hopguard. Gre za papirnate trakove, namočene v hmeljno betakislino. Te trakove vstavimo med sate in kislina ubija varoje na čebelah. Ker je novo sredstvo popolnoma naravno in ne pušča ostankov v medu in vosku, je zanimanje zanj med čebelarji veliko. Kar četrt ure sem moral čakati, da sem s predstavnikom podjetja lahko izmenjal nekaj besed. Govoril pa sem tudi z nekaterimi čebelarji, ki so novo sredstvo letošnje poletje že preizkusili in bili nad njim navdušeni. O hopguardu sem sicer pisal že aprila v rubriki Novice iz sveta ter seveda pričakoval, da bo kak domači inovator, ki jih med čebelarji po navadi ne manjka, izdelal domačo različico tega naravnega zdravila. Žal se to ni zgodilo, čeprav imamo

Inž. agr. Guillermo Huerta z Nacionalnega inštituta za kmetijstvo v Barilocheju je navdušen nad kranjskimi čebelami. Ko se je pred osmimi leti udeležil svetovnega čebelarskega kongresa Apimondia 2003 v Ljubljani, je pri Bukovškovih na Golem Brdu kupil 30 matic, katerih potomke so v primerjavi z italijanskimi čebelami veliko bolj odporne proti varojam.

v Žalcu strokovnjake za hmelj, ki jim gotovo ni neznan, kako iz hmelja izolirati betakislino. Potem pa je potreben samo še korak za izdelavo domačega sredstva proti varozi, ki v medu ne pušča škodljivih ostankov in ki se je izkazalo za zelo učinkovito.

Argentinska čebelarstva se zadnja leta vse bolj modernizirajo. Sodobno opremo za točilnice medu kupujejo delno v svetovno uveljavljenih podjetjih, kot je na primer italijanska Lega, delno pa tudi že pri domačih proizvajalcih. Na tokratni razstavi so sodelovali skoraj vsi. Pri domačih je lahko pozoren opazovalec seveda hitro odkril nekatere pomanjkljivosti, ki jih bodo v prihodnje vsekakor morali odpraviti.

Na razstavnem prostoru ČZS smo vse štiri dni sprejemali obiskovalce; nekatere smo poznali že s prejšnjih kongresov, nekateri pa so bili seveda tudi novi. Lepo je bilo slišati besede tistih, ki so se udeležili kongresa Apimondie leta 2003 v Ljubljani: »Slovenije ne bomo nikoli pozabili. To je bil doslej največji čebelarski dogodek na svetu, ker je imel dušo. Sprejeli ste nas s pristnim veseljem in vsi smo čutili, da smo v vaši domovini zares dobrodošli.«

Eden takšnih obiskovalcev je bil tudi inž. agr. Guillermo Huerta z Nacionalnega inštituta za kmetijstvo v Barilocheju. Ta kraj v Argentini je znan po tem, da v njem živi veliko naših rojakov in da je pokrajina v

Stojišča čebel v delti reke La Plata so zaradi občasnih poplav dvignjena na kole.

tistem delu Patagonije zaradi številnih jezer in gora zelo podobna Sloveniji. G. Huerta se je leta 2003 udeležil kongresa v Ljubljani in je bil eno popoldne skupaj z zdaj že pokojnim čebelarjem Ivanom Arnškom iz Barilocheja tudi gost na mojem domu. Tedaj smo skupaj obiskali čebelarstvo plemenilno postajo pri Lojzetu Bukovšku na Golem Brdu pri Medvodah, kjer sta obiskovalca kupila kakih 30 matic in jih po končanem kongresu odnesla v Argentino. Na moje vprašanje, kako se naše sive kranjice po osmih letih obnašajo na čisto drugem koncu sveta, mi je g. Huerta navdušeno povedal: »Veliko bolje kakor rumene italijanske čebele, ki so sicer v Argentini v večini. V našem kraju je podnebje podobno vašemu na Gorenjskem, zato slovenske čebele pri nas niso čutile nikakršne spremembe. Zdaj jih razmnožujemo in jih jeseni vsako leto pošiljamo v Nemčijo, kjer se takrat začne pomlad in kjer domači vzrejevalci še nimajo lastnih matic. Zato je njihova cena kar visoka. Letos smo prejeli že za skoraj tisoč matic naročil.«

Najzanimivejša pa je bila zame novica, da skušajo na inštitutu v Barilocheju že nekaj let vzrediti čebele, ki bi bile odporne proti varojam. Pri tem so opazili, da je na čebelah kranjske rase do desetkrat manj teh zajedavcev kot na italijanskih čebelah, glede na to pa lahko sklepamo, da so kranjice že razvile določene mehanizme samoobrambe. Zdaj pospešeno selekcionirajo tiste družine, ki kažejo največjo odpornost, in upajo, da takšnih rodov sčasoma ne bo treba več zdraviti. Da se ne bi pojavilo križanje v sorodstvu, nujno potrebujejo nove matice iz Slovenije.

Kranjske čebele pa so pokazale odpornost tudi proti dimu, ki se že nekaj mesecev vali iz ognjenika Chaiten na čilski strani Patagonije in ga veter nosi v okolico mesta Bariloche. Menda je tam zaradi plinov, predvsem žvepla, odmrlo že veliko čebeljih družin, vendar doslej še nobena s kranjsko matico.

Tudi to je ena izmed dobrih lastnosti naših čebel, ki je doslej nismo poznali.

Naš stari znanec in stalni obiskovalec kongresov Apimondie je prof. Mustafa H. Hussein z Agronomske fakultete v Asiutu v zgornjem Egiptu. Kar verjeti nisem mogel, ko mi je povedal, da je v njegovi domovini okrog 200.000 čebelarjev, ki imajo skoraj dva milijona naseljenih čebeljih panjev. S seboj je tokrat pripeljal svojega prijatelja dr. Ahmada Al Ghamdyja, predsednika Zveze čebelarjev Savdske Arabije in profesorja na Agronomski fakulteti Kralja Sauda v Riadu. Ta je bil zlasti radoveden, kakšne so lastnosti kranjske čebele v Sloveniji. Ko sem mu povedal, da naše čebele slovijo kot najmirnejše, najskromnejše in najbolj delavne na svetu, mi je odgovoril, da uvaža v Egiptu vzrejene matice kranjske pasme, vendar so te zelo napadalne in rojive. Očitno v tem primeru ne gre za čiste kranjice, ampak za križance s kakšno drugo raso. Predlagal sem mu, naj prihodnje leto obišče Slovenijo, saj se bo tako lahko na svoje oči prepričal, kako se kranjske čebele vedejo pri nas, poleg tega pa bo lahko tudi kupil matice iz čiste vzreje. Iz izkušnje vem, da so se naše čebele v preteklosti dobro odrezale tako v hladnem podnebju Norveške kot tudi na suhih in vročih območjih Severne Afrike.

Sicer pa je v Savdski Arabiji kar milijon čebeljih družin, za katere skrbi približno 5000 čebelarjev. V veliki večini čebelarji še na precej primitiven način, zato ni čudno, če je letni donos medu na panj samo 9 kilogramov, to pa seveda ne zadošča niti za polovico potreb prebivalstva. Čebele nabirajo med na skromnem rastlinju v polpuščavskih delih dežele, na plantažah agrumov in v nasadih palm, ki jih seveda namakajo. Takšnih in podobnih pogovorov z obiskovalci z najrazličnejših koncev sveta je bilo še veliko.

Udeležil sem se tudi nekaj predavanj s področja apiterapije. Eno izmed zanimivejših je bilo vsekakor

Pogled na dvorano kongresnega centra La Rural, v kateri je bila mednarodna čebelarska razstava »Apiexpo 2011«.

ČEBELARSKI POTOPIS

Prof. Ahmed Al Ghamdy (Savdska Arabija) in " dr. Mustafa H. Hussein (Egipt) v pogovoru s piscem članka.

tisto, ki so ga pripravili strokovnjaki kanadskega čebelarstva obrata Capsian Apiaries iz New Westminstera, specializiranega za pridelavo matičnega mlečka. V matičnike enega dela gospodarskih čebeljih družin so namesto ličink delavk vcepili ličinke trotoev. Po treh dneh so trotovske ličinke odstranili in pobrali matični mleček. Mešanico trotovskega in matičnega mlečka so imenovali »matični mleček N kromosom«. In kakšno lastnost je pokazala ta mešanica? Ugotovili so, da se je libido ljudi, ki so jo uživali, povečal kar za desetkrat. Poleg tega so pri 480 bol-

nikih, ki so imeli ulkus na želodci, hkrati pa so jemali antibiotike in sredstva za lajšanje bolečin, te težave izginile že po nekaj dneh uživanja te mešanice. Ali ni ta novica izziv tudi za katerega od naših pridelovalcev matičnega mlečka?

Zadnji dan kongresa smo se udeleženci odpravili na strokovne izlete po Argentini, nekateri v bolj oddaljene kraje, na primer proti Patagoniji, drugi na sever proti slapovom Iguasu. Midva s soprogo sva se odločila za obisk čebelarjev v delti reke La Plata, nedaleč od Buenos Airesa. Ker se gladina reke zaradi obilnih padavin v zgornjem toku včasih v nekaj urah dvigne tudi za dva metra, so vsa stojišča panjev na kolih, kot so nekdaj stala bivališča mostiščarjev na Ljubljanskem barju. Zaradi subtropskega podnebja je obrežje delte, ki jo sestavljajo tudi številni otoki, poraslo z bujno vegetacijo in to je pravi raj za čebele. Zlasti spomladi imajo tam bogato razvojno pašo, pozneje pa panje s čolni ali manjšimi ladjami odpeljejo po toku reke navzgor, da izrabijo poletno cvetenje na prostranih pašnikih in plantažah v notranjosti dežele.

Ko smo se na koncu poslavljali od številnih starih prijateljev in novih znancev, smo si zaželeli srečno vrnitev na svoje domove, čez dve leti pa vnovično snidenje na prihodnjem svetovnem čebelarskem kongresu v ukrajinskem glavnem mestu Kijev. ■

OBLETNICE

90 let Čebelarstva društva Trbovlje

Dne 13. marca 1921 so vrli čebelarji iz Trbovelj in okolice ustanovili v Ljudski šoli v Trbovljah Čebelarstvo podružnico Trbovlje in okolica. Navzočih je bilo 42 čebelarjev in prijateljev čebelarstva. V nedeljo, 13. marca 2011 smo v gostišču Martin v Trbovljah čebelarji našega društva organizirali praznovanje 90 let obstoja Čebelarstva društva Trbovlje (ČDT). Program se je pričel s pozdravnim govorom predsednika ČDT Štefana Brvarja in s predstavitvijo knjige o našem društvu. Sledil je pozdravni govor trboveljskega župana g. Vilija Trevna, ki nam je tudi podelil spominsko darilo – umetniško sliko. Tajnik ČZS g. Anton Tomec je izročil odlikovanje A.J. I. stopnje, ki ga je našemu društvu podelila ČZS.

Tudi pozdravnega govora predsednika ČD Hrastrnik g. Franca Žerkota smo se razveselili in prav tako priložnostnega darila. Sledil je govor predstavnika ČD Zagorje g. Marjana Skoka, ki je tudi pomagal pri podelitvi društvenih priznanj. Odlikovanje A.J. II. stopnje so prejeli: blagajnik g. Vojko Krajnc, praporščak Drago Kunstelj in dolgoletni čebelar Branko Jamšek. Odlikovanje A.J. III. stopnje pa so prejeli

čebelarji: Stanislav Brlec, Ilija Čelan in Ivan Muhič. Vsem čebelarjem smo postavili tudi nagradno vprašanje. Potrebno je tudi omeniti, da smo po vsakem govoru nazdravljali našemu slavljenču z dobro kapljico. Vsi čebelarji in gostje so prejeli tudi knjigo o našem društvu in spominsko značko ob 90. letnici ČD Trbovlje. Veselimo se že dogodka ob praznovanju 100. obletnice našega društva.

Štefan Brvar

Plemenilna postaja na Kočni v Podjuni

ČZD Maribor je organizirala obisk pri koroških čebelarjih, sicer pa ČD Peter Močnik že sodeluje z društvom iz Šmihela. Po tem obisku predstavnikov sedmih čebelarskih društev mariborske regije se bodo gotovo stkale nove trajnejše vezi.

Ker je postala zaradi pritiska velikih čebelarjev kranjska čebela na avstrijskem Koroškem ogrožena, so ustanovili Vzrejno skupnost Karavanke Podjuna z dvema vzrejališčema, in sicer v Medvedjem Dolu in Kočna v Podjuni. Obe sta stisnjeni v dolini med visokimi vršaci, to pa zagotavlja ohranjanje čistosti.

Obiskali smo plemenilno postajo Kočna, ki leži na višini 1000 in nekaj metrov. Lokacijo plemenilne postaje je pomagal izbrati g. Pechhacker, tudi pri nas znani čebelarski strokovnjak. Pomagal jim je tudi pri oblikovanju avstrijskega čebelarskega zakona, ki bo začel veljati prihodnje leto. V zaščitnih okoliših morajo čebelarji bodisi prevzeti matice kranjske rase bodisi izseliti čebelarstva. Zunanjo kontrolo zagotavlja organizacija ACA tudi z anonimnim testiranjem. Sodelovanje je dogovorjeno tudi z ljubljansko univerzo oz. dr. Alešem Gregorcem, ki bo zanje analiziral čistost vzrejenih rodov. Zmogljivost vzrejališča je 300 prašilčkov v eni seriji. Pred petimi leti so oživel prvi prašilčki, zdaj pa pravijo, da so na začetku iskanja avtohtonih matičnih linij iz tega okolja za to okolje.

V plemenilni postaji so uveljavili najnovejša dognanja in družine trotarjev nekoliko oddaljili od plemenišča. Vzrok temu je, da naj bi troti v neposredni bližini plemenišča kar hitro »naskočili« matice, to pa naj ne bi bilo zaželeno. Poleg tega troti tudi ne ovirajo matic pri vračanju s svatbenega leta. Plemenilno postajo vodi skupina treh izbranih čebelarjev. Dostop z avtomobilom zaradi zagotavljanja miru ni dovoljen.

Pri opravevanju dosegajo 75-odstoten uspeh. Čebelarji in vzrejevalci naselijo prašilčke brez trotov in z neoprašeno matico. Takšne dostavijo na dogovorjeno mesto v dolini. Tam jih vzame eden od treh poverjenikov in napolnjene prašilčke odnese na plemenilno postajo. Lastniki prašilčkov le-te razlikujejo po barvi. Pred prenosom na postajo v vsakem prašilčku preverijo, ali v njem ni morda ostal kak trot. Če najdejo samo enega, prašilček zavrnejo. Cena za storitev je za člane 2 EUR, za preostale pa 4 EUR. Če ČD vplača 100 EUR, lahko člani tega društva oddajo poljubno število prašilčkov. Potek opravevanja preverjajo poverjeniki, in ko je matica opravevana,

Foto: Marjan Dreo

prašilčke vrnejo lastnikom. Zaračunajo samo uspešne opravevanje. Plemenilna postaja je odprta od 6. junija do 31. julija. Serije, v katerih je od 80 do 100 matic, menjajo vsak teden.

Projekt plemenilne postaje Kočna je vključen v velik in obetajoč projekt štirih krajev, njegovo središče pa je v Železni Kapli, kjer je center že zgrajen. V ta projekt je vloženih tudi 800.000 EUR evropskih sredstev. V Pliberku nastaja središče, poimenovano *Svet čebel*, središče v Dobrli vesi se imenuje *Čebela in zelišča*, v Velikovcu pa *Čebela in opravevanje*. V Železni Kapli smo si ogledali učno pot z desetimi panoji, ki so opremljeni z besedili o čebelah in privlačnimi slikami. Na vsakem panoju so tudi kratka vprašanja iz vsebine besedila ali iz vsebine slik. Ob poti je tudi bogat vrt z medovitimi rastlinami, vsaka pa je opremljena z imenom.

Ustavili smo se tudi pri čebelarju, članu te skupine in inovatorju. Pri družini Bricman smo imeli kaj videti, pogostili pa so nas tudi s pijačo in pecivom. Pozno popoldne nas je predsednik društva v Dobrli vesi g. Stakl povabil še na svoje stojišče. Pokazal nam je 90 petsatnih narejencev v dveh nakladah. Občudovali smo odlično izdelavo teh panjčev, saj se jih ne bi sramoval nobena pohljstvena tovarna. Vsi so cinkani, do pičice enaki (amaterski izdelek!), v nakladah pa je samo sveže zgrajeno satje z mladimi maticami. Ob bogatem prigrizku so privrela na dan številna vprašanja in prijazen klepet je trajal skoraj do teme.

Vračali smo se zadovoljni, ker smo spoznali tako pogumne, delovne in ustvarjalne čebelarje. Plemenilno postajo so postavili sami s prostovoljnim delom, zdaj pa se še naprej trudijo, da bo končno zasijala v vsej svoji veličini.

Norbert Jedlovčnik

Zmagovita gorenjska Najpot 2011 v znamenju čebelarstva

Zavod za gozdove Slovenije, Turistična zveza Slovenije, GIZ za pohodništvo in kolesarjenje pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS dr. Danila Türka in v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo (Direktoratom za turizem) so v okviru projekta »Moja dežela – lepa in gostoljubna« razpisali tekmovanje na področju turizma, urejanja in varstva okolja. V tem letu so z razpisom iskali najboljšo tematsko pot v Sloveniji. Zavod za turizem in kulturo Žirovnica se je na razpis prijavil s »Potjo kulturne dediščine Žirovnica«, nadgrajeno s čebelarskimi vsebinami in poimenovano »V zibelki slovenskega čebelarstva in kulture«. Tričlanska regijska komisija je na podlagi meril o vtisu, vodenju, privlačnosti, sporočilnosti in vzdrževanju poti razglasila to pot za zmagovalko regijskega tekmovanja, s tem pa je Zavod za turizem in kulturo Žirovnica dobil priložnost za sodelovanje v

Foto: Maja Zupan

finalnem izboru 14 regij, ki se bodo potegovale za laskavi naslov najlepše urejene tematske poti v Sloveniji v letu 2011.

Maja Zupan,
Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

Čebelarska kulturna dediščina v čebelarstvu Hauzer

G. Jože Hauzer se je začel s čebelarstvom ukvarjati v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja v Cogetincih, nedaleč od Cerkvenjaka v osrednjih Slovenskih goricah. Prvi začetki ukvarjanja s to dejavnostjo v družini Hauzer segajo sicer v dvajseta leta prejšnjega stoletja, ko je začel čebelariti že njegov ded. Tako je ob dedu začel spoznavati čebelice tudi mali Jože. Veliko si ni mogel zapomniti, saj je bil ob njegovi smrti star komaj pet let, bilo pa je dovolj, da je tudi on vzljubil te čudovite žuželke.

G. Jože Hauzer je bil pobudnik, ustanovitelj in prvi predsednik čebelarske družine v Cerkvenjaku, ustanovljene leta 1978. Tedaj se je udeležil tudi več strokovnih tečajev iz čebelarstva in v nekaj letih pridobil certifikat poklicnega čebelarja. Njegovo zanimanje in trud sta bila med drugim nagrajena tudi z najdbo nagrobnika Ivana Jurančiča in njegovega originalnega rokopisa. Ivan Jurančič, ki je v Cerkvenjaku živel konec 19. stoletja, je bil potovalni učitelj čebelarstva, med drugim pa tudi eden izmed prvih izdelovalcev panjev (dunajskih) na območju zdajšnje Slovenije.

Po letu 1994 je g. Jože Hauzer svojo čebelarsko dejavnost razširil na zbiranje in ohranjanje starih čebelnjakov, starih panjev in starega čebelarskega orodja, ne da bi takrat vedel, da so to morda zametki čebelarskega muzeja. Po tridesetih letih skrbnega strokovnega zbiranja in ohranjanja zdaj v Čebelarstvu Hauzer hranijo šest starih čebelnjakov

Foto: Franc Jazbec

iz obdobja okoli leta 1900 in več kot 140 primerkov starega čebelarskega orodja z območja osrednjih Slovenskih Goric. Nekateri od njih se lahko pohvalijo z izjemno zgodovinsko in kulturno vrednostjo. Vse eksponate je registriral in potrdil tudi Zavod za spomeniško varstvo. Najstarejša je stiskalnica za satnice iz leta 1895. Ponaša pa se tudi z dragoceno čebelarsko knjižnico, v kateri je med drugim mogoče najti Jurančičevo knjižico Čebeloreja iz leta 1885 in knjižico Frana Lakmayerja Umni čebelar iz leta 1904. Ni pretirano reči, da v Čebelarstvu Hauzer v Cogetincih lahko spoznate lep del zgodovine čebelarstva na območju osrednjih Slovenskih Goric, torej tudi delček slovenske kulturne dediščine.

Od šestih starih čebelnjakov so trije postavljeni v naravnem okolju, trije pa so za zdaj še razstavljeni.

Eden izmed teh je tudi originalni Jurančičev čebelnjak. Sicer pa želijo v Čebelarstvu Hauzer ustanoviti čebelarški muzej, vendar želje brez pomoči širše družbene skupnosti ne bodo mogli uresničiti. Za zdaj tako na domačiji Čebelarstva Hauzer razstavljajo panje, številne dragocene eksponate ter majhno,

a bogato čebelarstvo knjižnico. Pogosto se udeležujejo tudi različnih prireditev in sejmov. Svojim obiskovalcem vsakokrat ob razlagi razkažejo zbrane in skrbno negovane eksponate, s katerimi jim skušajo približati vsaj delček bogate slovenske čebelarstvo dediščine.

Franc Jazbec

Piknik koroških čebelarjev

Zadnje avgustovsko soboto smo koroški čebelarji organizirali zdaj že tradicionalni piknik čebelarških društev Čebelarstvo zveze Koroške (ČZK).

Kljub hudi vročini, ki je tiste dni neusmiljeno pritiskala tudi v Mežiški dolini, je v prijetnem hladu pobočja Uršlje gore, ob lovski koči pri Ivarčkem jezeru, na nadmorski višini 620 metrov potekalo prijetno čebelarstvo druženje. Udeležba je bila zelo dobra, saj se je piknika udeležilo več kot 90 čebelarjev iz osmih društev ČZK in njihovih družinskih članov.

Po dopoldanskem prihodu ter pozdravnem nagovoru predsednika ČZK Rudolfa Vogla smo se čebelarji najprej pogovarjali o težavah v naši dolini in o tem, kako bi jih premagali. Letošnja medena bera na Koroškem je bila zelo dobra, saj smo točili dvakrat ali trikrat, in to cvetlični in gozdni med. Zdaj je med v satju kristaliziral, tako da smo morali večino satja namočiti. To leto je bilo tudi izjemno rojivo. Beseda je tekla tudi o letošnjem zatiranju varoj, naših opažanjih in o drugih aktualnih zadevah.

Foto: Anica Vogel

Dopoldne je hitro minilo in po okusni malici smo si privoščili nekaj športnih iger, od metanja »krogov« do hoje po hoduljah, kmalu pa nas je naš muzikant Gregor s svojim neutrudnim raztegovanjem harmonike zvalil na plesišče. Koroški čebelarji smo tako preživeli lep in zanimiv dan. V poznih popoldanskih urah smo se razšli z željo, da bi nam srečanje in piknik uspelo pripraviti tudi vsako prihodnje leto.

Marjeta Sušnik, ČD Prevalje (ČZK)

Ambroževa maša v Novi Štifti

Čebelarstvo društvo Gornji Grad vse slovenske čebelarje obvešča, da bo zahvalna sveta maša v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža 4. decembra 2011, ob 10. uri, v romarski cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Po bogo-

služju bo tudi družabno srečanje. Vabljeni vsi čebelarji in ljubitelji čebelarstva. Zaželeno je, da se čebelarstvo društva maše udeležijo s svojimi prapori.

UO ČD, Gornji Grad

Ambroževa maša v Grižah

Čebelarstvo zveza Spodnjesavinjske doline vse slovenske čebelarje obvešča, da bo zahvalna sveta maša v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža 11. decembra 2011, ob 11. uri, v župnijski cerkvi

sv. Pankracija v Grižah pri Žalcu. Vabljeni vsi čebelarji in ljubitelji čebelarstva. Zaželeno je, da se čebelarstvo društva maše udeležijo s svojimi prapori.

UO ČZSSD

Ambroževa maša na Brunku

Čebelarji iz Šentjanža, Sevnice in Radeč vabijo na 5. tradicionalno zahvalno mašo v počastitev čebelarstva zavetnika sv. Ambroža. Maša bo 10. decembra 2011, ob 10.00 uri, v cerkvi Svetih

treh kraljev na Brunku. Dodatne informacije po tel.: 041/668 305 (g. Bregar).

Gregor Bregar, ČD Radeče

Sodelovanje nevladnih organizacij

Pod pokroviteljstvom Državnega sveta RS (DS) je šest nevladnih organizacij 3. novembra 2011 podpisalo dokument o sodelovanju na področju trajnostnega razvoja in varovanja ter ohranjanja biotske raznovrstnosti. K skupnemu sodelovanju so se s podpisom zavezale Planinska zveza Slovenije, Ribiška zveza Slovenije, Lovska zveza Slovenije, Turistična zveza Slovenije, Čebelarstva zveza Slovenije in Kinološka zveza Slovenije. Gre za naše največje prostovoljske organizacije, ki na področju varovanja okolja in narave delujejo že doslej.

Kot je v slovesnem nagovoru poudaril predsednik DS mag. Blaž Kavčič, dozdajšnje izkušnje kažejo, da lahko civilna družba prek DS uspešno izrazi svoje potrebe in hotenja, podaja zakonodajne pobude in vpliva na vsebino zakonov ter s tem tudi na njihovo izvajanje v konkretnem življenju. DS si še posebej prizadeva za okrepitev vrednot, za sistemsko spreminjanje miselnih in vedenjskih vzorcev, to pa zlasti velja za dojemanje koncepta razvoja in ekoloških vprašanj, ki človeštvo skupaj s podnebniimi spremembami vse bolj silijo v razmislek o nujnih novih razvojnih usmeritvah. Vprašanja trajnostne-

Foto: Igor Holy

ga razvoja ekosistemov so povezana s temeljnimi vprašanji obstoja in naprednega razvoja človeške družbe. S podpisom pisma o sodelovanju se je šest nevladnih organizacij zavezalo k usklajenemu delovanju pri skrbi za varstvo narave ter pri uvajanju in krepitvi trajnostnih načel razvoja v sozvočju s skrbjo za naravne vire in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Vir: www.ds-rs.si

Teden odprtih vrat in dan apiterapije na ČZS

Od 17. do 21. 10. smo v ČCS pripravili teden odprtih vrat in dan apiterapije. Obiskalo nas je več kot 400 otrok iz okoliških vrtcev in osnovnih šol. Skupaj z njimi smo zvijali svečke iz čebeljega voska, vlivali okraske za novoletno jelko, izdelovali lesene kranjske sivke, ob pomoči ge. Šolar iz Laškega in ge. Šmid iz Železnikov pa smo izdelovali tudi lectova srca in dražgoške kruhke. Otroci so se najprej zabavali ob filmu z ribičem Pepetom, pozneje pa so ustvarjali vsak svoje umetnije iz sveta čebel. Ogleдали so si lahko tudi razstavo o čebelarstvu, v okviru katere smo predstavili čebelje pridelke, čebelarstva pripomočke in makete čebelnjakov.

Zadnji dan popoldne so dogajanje popestrila tudi predavanja o uporabi čebeljih pridelkov. Poslušalce je zelo pritegnila medena masaža, ki so nam jo pripravili v družbi Thermana iz Laškega. Neki gospod iz publike se je prostovoljno javil za masažo, medtem pa je občinstvo maserja spraševalo podrobnosti o masiranju. Pozneje je zdravnik Damjan Justinek podal svoj pogled o uporabi medu in drugih čebeljih pridelkov v prehrani diabetikov. Zaradi njegovih bogatih izkušenj je bilo predavanje za poslušalce izjemno zanimivo in koristno, svoje zadovoljstvo pa so izrazili z močnim aplavzom. V nadaljevanju je dr. Marta

Foto: MB

Kocjan Anžič predstavila uporabo medu za zdravljenje parodontalne bolezni, Franc Šivic, Franc Grošelj in Tone Tome pa so predstavili možnost uporabe čebelnjaka kot apikomore. Učiteljica Marija Arh Ivanšek nam je na zanimiv način predstavila uporabo medu v kulinariki, na koncu pa je dr. Borut Gosar predstavil še zanimiv proizvod »med z ameriškim slamnikom«. Veliko število vprašanj na koncu je dokaz, da se čebelarji zanimajo za ta izdelek.

Žareče oči otrok, polna dvorana poslušalcev in ugotovitev, da je bilo med poslušalci veliko nečebelarjev, so nam potrdili, da smo pripravili zanimiv program in da moramo podobno prireditev ponoviti tudi prihodnje leto.

Andreja Kandolf,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Okrogla miza o čebelarstvu in glasilu

ČZS, JSSČ je v sredo, 26. oktobra 2011, v prostorih Term Čatež pripravila okroglo mizo z naslovom »Slovenski čebelar in pomen strokovnih publikacij«. Dogodka so se udeležili predstavniki hrvaških čebelarjev, Ribiške zveze Slovenije ter ČZS, JSSČ.

Urednik revije Slovenski čebelar g. Marko Borko je navzočim predstavil izhajanje, vsebinsko in oblikovno zasnovo ter pomen revije Slovenski čebelar, pa tudi vse dileme, ki jih mora pri svojem delu razreševati (npr. razmerje med strokovnimi in društvenimi vsebinami, pravočasnost objav, načrtovanje vsebin, format revije itd.). Iz Hrvaške se nam je na okrogli mizi pridružil g. Vedran Lesjak, urednik glasila Hrvatski pčelar, ter predstavil svojo uredniško izkušnjo. Težave in izzivi so podobni tudi v sosednji državi. Tudi

Foto: MB

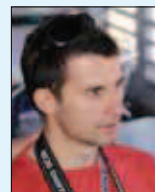
sam si prizadeva poiskati nove avtorje – neveljavljene dobre prakse, na srce pa nam je položil, naj nikar ne spreminjamo tradicionalnega formata glasila, saj ta obstaja že od samega začetka izhajanja. Sorodna društvena organizacija je ribiška, katere predstavnik g. Igor Holy, ki je hkrati tudi čebelar, je urednik glasila Ribič. Kot je poudaril, morajo člani čutiti, da je glasilo njihovo, hkrati pa mora biti ohranjena vez s še tako nepomembnimi pisci. Pri strokovnih glasilih je zelo pomemben izdelan, izbrušen strokovni jezik (čebelarški je zapisan v Čebelarstem terminološkem slovarju). Urednik mora imeti podporo v uredniškem odboru in sodelavcih. G. Janez Gregori je kot urednik revije Scopolia in član uredniškega odbora revije Slovenski čebelar predstavil še svoje izkušnje in poglede ter podprl misel, da je beseidišče temelj stroke.

Predsednik ČZS je v zvezi s prihodnostjo izdajanja Slovenskega čebelarja opozoril na razlike med starejšimi in mlajšimi člani. Nekateri starejši člani namreč pričakujejo glasilo 1. v mesecu, pri mlajših članih pa takšno pričakovanje še ni izoblikovano, saj v svetu interneta laže pogrešajo tiskano glasilo. Na

okrogli mizi se je razvila živahna razprava, v kateri je bilo podanih nekaj predlogov in komentarjev. Med predlogi je bilo slišati želje po več člankih iz biologije čebel, večji doveznosti za tuja znanstvena odkritja, vsebinah za mlade čebelarje, večji izmenjavi praktičnih znanj in inovativnosti med čebelarji ter po več literarnih in humorističnih sestavkih. Na koncu je prevladalo mnenje, da je Slovenski čebelar kakovostna revija, ki lahko postane še boljša. MB

Aleš Poznič, predsednik uredniškega odbora revije Čebelica SA-ŠA

Že organizacija okrogle mize o glasilu Slovenski čebelar je znak, da ČZS in uredniškemu odboru ni vseeno za njegovo prihodnost, to pa podpiramo vsi čebelarji. Osebno mislim, da je revija strokovno-informativne narave, zato bi si želel več tehnoloških rešitev v rubriki »Iz prakse za prakso«.

Smo v obdobju, ko bo treba razmišljati tudi o objavah informativnih novic na spletu, kljub temu pa ni bojzani, da bi tiskani medij šel v pozabo. Izdajanje strokovne čebelarške publikacije preprosto nima konkurence, kajti držati revijo v rokah je povsem neprimerljivo z branjem novic prek spleta.

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.
Sužid 41, 5222 Kobarid
031 870 709, 05 388 5856
info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

- AŽ-, LR- in DB-satniki, zažičeni, že za 0,80 EUR
- Šablona za sočasno zbijanje in žičenje AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- matice iz Triglavskega narodnega parka
- Čebelje družine na AŽ-, LR- in DB satih
- panji LUCKA – predstavitev na celjskem sejmu
- Lipov med iz okolice Kobarida

Čebelarjem z veljavno čebelarško izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

Z okrogle mize o izobraževanju

ČZS, JSSČ je 28. 9. 2011 v prostorih Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru pripravila okroglo mizo o čebelarstvu in izobraževanju in usposabljanju. Na njej so sodelovali predstavniki ČZS, JSSČ, ČZD Maribor, Centra RS za poklicno izobraževanje ter Obrtno-podjetniške zbornice.

Barbara Vrhovnik z Obrtne zbornice ter Aleš Rodman s ČZS sta predstavila možnosti in način opravljanja mojstrskih izpitov v Sloveniji. Majda Stopar iz Centra za poklicno izobraževanje je za boljše razumevanje poklica čebelar pojasnila ozadje sistema poklicnih standardov. Izzive usmeritve čebelarstva s praktičnim usposabljanjem z delom oz. delavnicami je predstavil Marko Borko, primer dobre prakse praktičnih delavnic na mariborskem območju je predstavil Ivan Pehant, potek usposabljanja začetnikov pa je predstavila Lidija Senič.

Med precej razgreto razpravo o očitno zelo žgočih vprašanjih v čebelarstvu so sodelujoči predstavili različne pobude in mnenja. Po večini so se nanašali na izobraževanje čebelarstvih mojstrov v Sloveniji, na kar se na ČZS v sodelovanju z OZS že intenzivno pripravljamo, mogoča pa je tudi (skupinska) nostrifikacija v tujini pridobljenih mojstrskih nazivov. Predlagano je bilo, da bi za čebelarstva usposabljanja pripravili enotne vsebinske podlage

Foto: MB

za posamezne teme, s tem pa bi tudi bolj poenotili delo predavateljev, saj podajanje različnih strokovnih mnenj še povečuje negotovost. Prav tako bi morali strogo omejiti število udeležencev na praktičnih delavnicah. Govor je bil tudi o financiranju predavateljev, ki je v čebelarstvu primerno, udeležba pa je za udeležence brezplačna. Nacionalni poklicni kvalifikaciji čebelar/čebelarka bi bilo treba vrniti sistemski pomen in jo v posameznih primerih postaviti kot pogoj za pristop. Dana je bila tudi pobuda, naj mariborski čebelarji posodobijo svoj priročnik o delu čebelarjev začetnikov, ki so ga izdali že pred nekaj leti.

MB

Slovenski med z geografsko označbo – naložba v prihodnost!

Od leta 2009 imamo čebelarji v Sloveniji možnost uporabljati kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO)«. **Čebelarji, ki se združujejo v tej kakovostni shemi, imajo svojevrstno prednost, saj lahko svoj med poimenujejo kot SLOVENSKI MED.** Slovenija je tudi ena izmed redkih držav, v katerih lahko čebelarji, ki so vključeni v sistem višje kakovosti, med poimenujejo po imenu iz izpeljanke imena države. Vsi drugi čebelarji, torej vsi, ki niso vključeni v sistem SMGO, imena »SLOVENSKI MED« ne smejo uporabljati, temveč lahko svoj med označujejo samo tako, kot to dovoljuje Pravilnik o medu.

Med čebelarjev, ki so vključeni v shemo SMGO, izpolnjuje tudi višja merila glede kakovosti kot med preostalimi slovenskimi čebelarji. Ta strožja merila kakovosti so: 1. vsebnost vode je manj kot 18,6 %, 2. vsebnost HMF je manj kot 15 mg/kg in 3. med mora biti pridelan izključno na ozemlju RS. Pri tem

pa je treba poudariti, **da sicer velika večina medu slovenskih čebelarjev ustreza tem strožjim merilom, zato se lahko v ta sistem vključi vsak čebelar**, ne glede na število panjev. Res pa je, da ta sistem zahteva nekoliko več »birokracije«, vendar ne toliko, da je ne bi zmogli, še posebej ker vemo, **da nam lahko pomaga Javna svetovalna služba v čebelarstvu s svojimi terenskimi svetovalci in svetovalci specialisti.** Torej ni razloga, da večina slovenskih čebelarjev svojega medu ne bi kmalu označevala kot SLOVENSKI MED. Pomembno pa je tudi to, da vse stroške delovanja sistema za zdaj nosi ČZS, zato je sodelovanje v kakovostni

Foto: MB

shemi »Slovenski med« za čebelarje brezplačno. Vsi drugi sistemi višjih kakovosti v Sloveniji so za uporabnike plačljivi.

Do zdaj je v sistem dejavno vključenih približno 200 slovenskih čebelarjev in vsak dan se vključujejo novi. Količina pridelanega »Slovenskega medu« je zato iz leta v leto večja, iz dneva v dan pa ga vse bolj prepoznava tudi porabniki. ČZS bo v prihodnje še več vlagala v promocijo tako čebelarjev, ki so vključeni v ta sistem višje kakovosti, kot tudi v ozaveščanje porabnikov. Na ČZS preučujemo, kako bi za ta namen pridobili še dodatna sredstva, saj si želimo, da bi porabniki dodobra spoznali prednosti SMGO. Za ta namen bomo uporabnikom tega sistema predstavili možnost ustanovitve združenja pridelovalcev SMGO, ki bo delovalo v okviru ČZS. Kolikor več čebelarjev bo vključenih v sistem »Slovenski med«, toliko bolj bomo postali prepoznavni, zato je nujno razmišljati tudi o tem, da bi se v sistem vključili večji polnilci, da bi oblikovali združenja polnilcev in na ta način prodrali do porabnikov. Za združevanje proizvajalcev in promocijo kakovostnih shem pa tudi EU dodeljuje javna sredstva. Takšni razpisi so gotovo izjemno pomemben vir financiranja skupin proizvajalcev za delovanje v kakovostni shemi in za njeno promocijo. Samo s sredstvi, pridobljenimi na ta način, bomo dosegli večjo prepoznavnost.

Za ta namen bomo na ČZS vsako leto organizirali »Dan pridelovalcev Slovenskega medu«. Na njem bodo predstavljene novice v delovanju sistema, popravljalni ukrepi, zagotovljeno pa bo tudi prijetno druženje z izmenjavo izkušenj s terena. Takšno

srečanje je na ČZS potekalo tudi 21. oktobra 2011. Letos smo vsem, ki so že vključeni v sistem SMGO, podarili enotne statusne značke z napisom »S ponosom pridelujem Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«. Želimo, da bi srečanje postalo tradicionalno, vsako leto pa ga bomo še nadgrajevali. Prihodnje leto se bomo lotili prenove obrazcev proizvodne dokumentacije, tako da bo njihovo izpolnjevanje preprostejše. Zaščitno prelepko bomo izdali še v pomanjšani različici, tako da bo primerna za manjšo embalažo. Pripravljamo tudi okroglo mizo o pomembnosti kakovostnih shem, promocijo »Slovenskega medu« pa bomo izvajali tudi na različnih sejmih, na katerih bomo med višje kakovosti postavili na ogled in ga dali tudi v prodajo.

Dandanes večina čebelarjev prodaja med po razmeroma dobri ceni, vendar je shema višje kakovosti – SMGO naložba za naprej. Bodimo pripravljeni na nov val medu neznanega izvora na slovenskem trgu in porabniku že zdaj ponudimo SMGO, saj mu ta zagotavlja 100-odstotno sledljivost, višjo kakovost, znan izvor in s tem tudi zaupanje v pridelovalca, ki je označen na nalepki. Prepričani smo, da je shema višje kakovosti pot k še večjemu zaupanju porabnika v Slovenski med, saj nas ne nazadnje vodi k cilju, da bi se cena medu slovenskih čebelarjev približala ceni medu v alpskih državah!

Več informacij dobite na spletni strani www.slovenskimed.si ali po telefonu, številka 01/729 61 29.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Zvone Konstantinovič,

V sistem SMGO sem vstopil zato, ker želim svojim kupcem ponuditi med boljše kakovosti. V zadnjem času ugotavljam, da so kupci vse bolj ozaveščeni in da vse bolj upoštevajo kakovost, se pravi zaščitene pridelke, kot je »Slovenski med«, zanje pa so pripravljeni tudi več plačati.

Ivan Čopar,

Delujem kot terenski svetovalec in tudi to je bil razlog, da sem se pridružil čebelarjem uporabnikom sistema SMGO. Sicer pa sem želel svojemu pridelku dati predvsem dodano vrednost, ki jo »Slovenski med« brez dvoma ima. Vključen sem v društvo, v katerem je kar petnajst naših članov uporabnikov tega sistema. Moje

načelo je, da se vse dobre stvari prodajajo v lepi embalaži, kot je kozarec za med slovenskega porekla, primerno označen s podatki na nalepki in s prelepko »Slovenski med«. Temu primerna je tudi cena, saj v zadnjem času ugotavljam, da med prodajam po višji ceni, kot je letna priporočena cena medu, in tudi kupci so za takšno kakovost pripravljeni plačati več.

Pred vstopom v sistem SMGO sem bil dolgoletni uporabnik sistema Slovenski med kontrolirane kakovosti, zato mi prehod ni povzročil nikakršnih težav, saj sistem povzema enaka merila kakovosti, kot so veljala v prejšnjem. Porabnike je treba ozaveščati o boljši kakovosti in prednosti takšnih izdelkov, zato pozdravljam promocijo blagovne znamke z zgibankami, plakati, letaki ..., ki jih za nas pripravlja ČZS.

Pobuda ministru za kmetijstvo

Pri sonaravnemu čebelarjenju je za zatiranje varoj dovoljeno uporabljati mravljinčno, mlečno, očetno in oksalno kislino ter mentol, timol, evkaliptusovo olje ali kafro, vendar se pri njihovi praktični uporabi pojavlja velik problem. V Sloveniji in tudi v EU namreč ni nobenega uradno registriranega pripomočka za doziranje teh sredstev v čebelje panje. Med takšne pripomočke sodijo npr. hlapilniki za mravljinčno kislino, termosublimatorji za oksalno kislino ter razpršilniki za mlečno in oksalno kislino. Pri zatiranju varoj čebelarji že leta uporabljamo te pripomočke, čeprav zanje ne obstajajo točna navodila za njihovo varno uporabo.

Ker je registracija takšnih pripomočkov zelo dolgotrajen in drag postopek, je ČZS pristojnim institu-

cijam predlagala ustanovitev strokovne komisije, ki naj bi te pripomočke pregledala in podala strokovno mnenje o njihovi uporabnosti pri zatiranju varoj. Na ta način so problem uporabe pripomočkov za zatiranje varoj že rešili v sosednji Avstriji. Ker sta nam Veterinarska uprava RS in Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke odgovorili, da nista pristojni za reševanje teh vprašanj, smo za pomoč pri reševanju te zagate prosili ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Upamo, da bomo skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano našli ustrezen rešitev, tako da bodo čebelarji lahko varno in v skladu s predpisi zatirali varoje s sonaravnimi sredstvi.

Svetovanje v zimskih dneh?

Čebelarji vse pogosteje prosijo za nasvete terenske svetovalce, ki delujejo na posameznih območjih. In kaj vam lahko svetujejo v tem času?

- **Opremljenost čebeljih pridelkov z nalepko in prelepko** – Pred nami je obdobje obdarovanja in ni čebelarja, ki ne bi svojih najbližjih obdaril s svojimi čebeljimi pridelki, ki jih je med letom skrbno pridelal s svojimi čebelami. Prav je, da so ti čebelji pridelki opremljeni s točnimi podatki na nalepki, ne pozabimo pa tudi na prelepke. S terenskim svetovalcem lahko skupaj pregledata nalepke in jih dopolnita, če je to potrebno.
- **Spremljanje odpada varoj** – Terenski svetovalec vam bo pojasnil, zakaj je treba v panje vstavljati testne vložke in spremljati naravni odpad varoj.
- **Občni zbori čebelarjskih društev** – Vsakoletno druženje čebelarjev na občnih zbora čebelarjskih društev je idealno za to, da predsedniki čebelarjskih društev nanje povabijo tudi terenske sve-

tovalca, ki deluje na njihovem območju. Ob tej priložnosti naj svojim članom predstavijo tako terenskega svetovalca kot njegovo vlogo, saj bodo čebelarji na ta način lažje navezali stik z njim.

- **Zaščita satja pred voščeno veščo** – S terenskim svetovalcem lahko skupaj pregledate in sortirate satje, ki bo primerno za čebelarjenje v prihodnjem letu. Sicer pa vam svetovalec lahko tudi svetuje, kako zaščititi satje pred voščeno veščo.

Terenski svetovalci so na svojih območjih, ki vidite, dejavni tudi ob koncu leta. Izkoristite svetovanje, saj je za čebelarje povsem brezplačno. Podatki o telefonskih številkah in naslovi e-pošte terenskih svetovalcev so objavljeni na spletni strani ČZS, lahko pa pokličete tudi na tel. št.: 040/436 517 in skupaj bomo poiskali terenskega svetovalca, ki je pristojen za vaše območje.

*Tomaž Samec,
svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane*

Tečaj in razpisi za začetnike

V zadnjem času nas številni sprašujejo o tečaju za čebelarje začetnike v povezavi z razpisi za tehnično pomoč za čebelarje začetnike. Na ČZS, JSSČ tečaje izvajamo zaradi znanj in spretnosti, ki jih začetniki na njih pridobijo in usvojijo. Zavedamo se, da je treba pomlajevati čebelarske vrste in tako zagotavljati nadaljevanje in razvoj tradicije čebelarstva. Tečaje praviloma izvajamo pozimi, lahko tudi jeseni, praktični del pa izključno v pomladanskih

mesecih. Po našem mnenju je za začetnika zelo pomembno, da se udeleži tako teoretičnega kot praktičnega dela tečaja. Namen tečaja ni pripravljati začetnike izključno za kandidiranje na prihodnjih razpisih tehnične pomoči za čebelarje začetnike, ki jih razpisuje MKGP. Res je sicer, da opravljen tečaj ustreza pogojem iz zadnjega razpisa, vendar čas objave in pogoje razpisov določa MKGP, tega pa na ČZS, JSSČ ne moremo predvideti vnaprej.

Obvestilo uporabnikom prelepke SMGO

Vse uporabnike prelepke »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« obveščamo, da lahko poleg prelepke klasične velikosti naročijo tudi prelepko manjše velikosti, ki je primernejša za opremljanje 212 ml in manjših kozarcev. Prelepke lahko naročite v tajništvu ČZS na podlagi pisnega naročila. Naročilnico dobite na Čebelarski zvezi Slovenije ali na spletni strani www.slovenskimed.si.

si. Pri izpolnjevanju naročilnice navedite, da naročate manjšo velikost prelepke.

Obveščamo Vas tudi, da morate najpozneje do 31. 12. za tekoče leto ČZS sporočiti količino pridelanega medu v sistemu SMGO in porabo zaščitnih prelepk. Obrazec za poročanje najdete prav tako na spletni strani www.slovenskimed.si ali na sedežu ČZS.

Članarina ČZS za leto 2012

Upravni odbor Čebelarske zveze Slovenije je na svoji 13. pisni seji sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2012. **Enotna članarina ČZS za leto 2012 je 36 EUR na člana.** Znižana članarina za člane, starejše od 80 let, ter za čebelarje invalide I. stopnje je 20 EUR, znižana članarina za učence, dijake in študente je 15 EUR, članarina za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 EUR.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarskih društev prosimo, da članarino zberejo najpozneje do konca januarja 2012 ter jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. 02300-0013332083. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva. Naročnina za Slovenskega čebelarja za naročni-

ke nečebelarje za leto 2012 je 45 EUR, za tujino 50 EUR. Posamezna številka SČ stane 4 EUR za člane oz. 7 EUR za nečlane. Blagajnikom in vodstvom čebelarskih društev se zahvaljujemo za njihovo poštrevno delo.

Nagrada društvu za vsakega novega člana

Da bi v našo organizacijo – Čebelarsko zvezo Slovenije – vključili čim več članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da čebelarskemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine za ČZS pripada nagrada v vrednosti 21 EUR. Društva torej za nove člane v letu 2012 nakažejo ČZS 15 EUR, razliko do enotne članarine v vrednosti 21 EUR pa obdržijo kot nagrado.

Upravni odbor ČZS

Čebelarska oblačila za mrzle dni

Skrben čebelar je svoje čebele že ustrezno za zimil, poskrbeti pa mora tudi zase. Za prijetno »prezimitanje« in »izzimitev« vsakogar izmed nas vam priporočamo **jopič »Windstopper« z znakom in sloganom kampanje Ohranimo čebele. POSEBNA PONUDBA!** Samo novembra in decembra – 10 % popust.

Poleg jopiča »Windstopper« vam v spletni trgovini ČZS ponujamo najrazličnejše blago (literaturo, DVD-je, promocijski material, oglaševalske table). V »e-trgovino« vstopite s klikom na ikono, ki je na dnu desnega stolpca spletne strani ČZS oz. na povezavi www.czs.si/eshop/index.php. Po vstopu v

spletno trgovino ČZS se morate prijaviti in slediti navodilom. Vse artikle lahko kupite tudi neposredno na ČZS ali po tel. št.: 01/729 61 00. Veselo nakupovanje!

Jubilejna številka Slovenskega čebelarja

ČZS bo ob 20. obletnici razglasitve samostojnosti naše države ob koncu tega leta, hkrati s 1. redno številko našega glasila v letu 2012, izdala

tudi posebno jubilejno številko SČ, ki jo bodo prejeli vsi člani ČZS. V njej bodo objavljeni vsi poglobljeni dosežki ČZS v minulih dvajsetih letih delovanja v samostojni Sloveniji.

Predstavitev kandidatov za predsednika ČZS

Ker se bliža čas volitev za predsednika ČZS v novem štiriletnem mandatu, sporočamo vsem kandidatom za položaj predsednika ČZS, da bomo v Slovenskem čebelarju, št. 2, ki bo izšla februarja 2012, brezplačno objavili napoved vaše kandidature s kratko predstavitvijo programa. Vaša predstavi-

tev naj obsega največ 1800 znakov s presledki, tako da bo skupaj s fotografijo zavzela približno polovico strani revije. Za pravočasno objavo morate predstavitev v uredništvo SČ poslati najpozneje do 10. januarja 2012 na e-naslov: marko.borko@czs.si.

Uredništvo

Razpis usposabljanj o senzoričnih lastnostih medu in označevanju

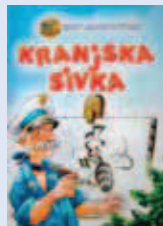
ČZS, JSSČ razpisuje usposabljanja čebelarjev o senzoričnih lastnostih medu in označevanju. Usposabljanja, ki bodo potekala od februarja do junija 2012, bodo izvajali izšolani preskuševalci

medu. Čebelarska društva lahko vloge za izvedbo usposabljanj pošljejo ge. Andreji Kandolf na e-naslov: andreja.kandolf@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. **Zadnji rok za oddajo vlog je 5. 1. 2012!**

Obisk strokovnega simpozija Apiecotech

Svetovna čebelarska organizacija Apimondia pripravlja v sodelovanju z Zvezo čebelarskih organizacij Srbije strokovni simpozij Apiecotech – vpliv tehnologije čebelarjenja, zdravstvenega varstva čebel in okolice na kakovost čebeljih pridelkov. Posvet bo od 18. do 19. februarja 2012 potekal v centru Sava v Beogradu. Ob robu simpozija bo organizirana tudi mednarodna razstava ApiExpo. Čebelarska zveza Slovenije bo organizirala obisk tega dogodka. Več informacij o izletu lahko dobite pri ge. Zlati Kovačević, ki bo do konca decembra zbirala tudi prijave (na tel.: 01/729 61 00 ali na e-naslov: zlatica.kovacevic@czs.si).

Zabavno-izobraževalni film »Kranjska sivka«

ČZS je v sodelovanju z ribičem Pepetom in ansamblom Čuki založila in izdala 15 minut trajajoč zabavno-izobraževalni film »Kranjska sivka«, v katerem so s prijetno novo pesmico ter v sliki in besedi predstavljeni naša čebela in njeni pridelki. Film, ki je posnet na DVD, priporočamo

še posebej zato, ker je čebela na ta način pri nas predstavljena prvič. Cena za en izvod: 10 EUR + DDV, stroški pošiljanja niso zajeti. Plačilo: ob prevzemu oz. po povzetju. Naročila sprejemamo v tajništvu ČZS: tel. 01/729 61 00, info@czs.si.

Urnik usposabljanj

Urniki usposabljanj

MALI OGLASI

PRODAM

Različne vrste medu, tel.: 031/269 475.

Večjo količino gozdnega medu, tel.: 041/446 418.

Cvetlični, akacijev, kostanjev in hojev med, tel.: 031/810 337.

Cvetlični in akacijev med, tel.: 051/815 772.

Lipov, cvetlični in akacijev med, tel.: 041/575 477.

Akacijev, gozdni in cvetlični med, tel.: 02/528 11 57.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 031/882 295.

Akacijev in cvetlični med, vosek in propolis, tel.: 051/880 446.

Cvetlični spomladanski, cvetlični jesenski, akacijev, lipov, kostanjev, smrekov, hojev in gozdni med ter cvetni prah in surovi propolis, tel.: 031/787 235.

Cvetlični, akacijev, lipov in kostanjev med, 12-satne AŽ-panje, stroj za odkrivanje satja ter večje število plemenilčkov, tel.: 031/326 959.

Ajdov med, seme ajde in trietažne 10-satne panje, tel.: 040/723 524.

Suh cvetni prah, pridelan v Prekmurju, tel.: 040/692 397.

Cvetni prah, zamrznjen ali suh in prebran, nabran v neokrnjeni naravi kozjanskih hribov, ne

vsebuje cvetnega prahu repice, tel.: 041/215 281.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, odlična kakovost, čez celo leto, tel.: 041/965 939.

Matični mleček, tel.: 041/487 742.

Ekološko pridelano suho sadje in jabolčni kis, tel.: 040/504 220.

TAM 130, registriran, za 72 čebeljih družin s prostorom za točenje, plačilo mogoče tudi z medom, tel.: 041/351 985.

Tovornjak Eurocargo 190e/23, ugodno, tel.: 041/621 120.

20 novih AŽ 10-satarjev, 10 novih AŽ 7-satarjev ter izolirani

MALI OGLASI

zabojnik, primeren za čebelnjak (2,5 x 3 m), tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

AŽ-panje 10-satne, tel.: 051/372 721.

Zbite, lepljene, vrtane, zažičene ali nezažičene AŽ-, LR- in DB-satnike ter cvetlični, gozdni in kostonjev med (Litija), tel.: 031/533 939.

AŽ-satnike, lipove, ugodno, tel.: 041/995 953.

Novo, rogličene satnike, po ugodni ceni, tel.: 040/217 542.

6-satno točilo, samoobračalno, AŽ, Kirar, ter 8-satno točilo, AŽ, reduktor, obe smeri vrtenja, tel.: 041/729 319.

8-satno samobračalno točilo LR-, skoraj nerabljeno, iz nerjaveče pločevine, proizvajalca Evrotom Srbija, tel.: 041/383 020.

Čebelarstvo tehtnico, tel.: 051/335 692.

Apilift za nakladanje nakladnih panjev in prevoz mediščnih naklad do točilnice, tel.: 031/652 829.

PVC vrče, 25 l, z A-testom, primerne za med, tel.: 041/335 684.

KUPIM

Večjo količino satnikov, vrtanih na 6 lukenj, z utorom, tel.: 05/300 55 81.

5 enakih 9-satarjev, dobro ohranjenih, tel.: 041/830 008.

Starejše AŽ-panje, 10-satarje, tel.: 040/876 394.

Rabljen Kirarjev panj ali druge stare panje (ne AŽ- ali LR-), starinsko čebelarstvo opremo ter medovite rastline, mogoča menjava za med, tel.: 03/810 60 06 (po 20. uri).

Napravo za hladno vlivanje satnic in nezbite, nezvrtane AŽ-satnike in knjigo Josip Belčič:

Moj način čebelarjenja, tel.: 041/487 742.

Revije Slovenski čebelar in drugo čebelarstvo literaturo od leta 1873–1970, mogoča izmenjava, tel.: 051/611 377.

PODARIM

Čebelnjak 5 x 3,7 metra, tel.: 041/487 742.

Čebelarški časopis »Pčela«, letnika 1990 in 91, ter nekaj števil letnika 1989, tel.: 041/263 547.

VABIMO

Ogled novosti, zanimivo predvsem za ljubiteljsko čebelarjenje z AŽ-panji: www.cebelarstvo-grom.com/marjan.debelak

ČD Domžale vabi na čebelarški družabni večer, ki bo 28. 12. 2011 ob. 18. uri, prijave in informacije po tel. št.: 040/209 004 (g. Mihelič).

V SPOMIN

Rudolf Galob (1900–1986)

Ob 25. obletnici smrti se spominjamo veterana in pionirja čebelarjenja v Mežiški dolini Rudolfa Galoba, sicer tudi učitelja, šolskega upravitelja in ravnatelja OŠ Mežica. Rojen je bil leta 1900 na Brnci pri Beljaku na avstrijskem Koroškem. Njegov oče, ki mu je Rudolf že kot otrok pomagal čebelariti, je bil navdušen in napreden čebelar, ki je že leta 1911 pri A. Žnideršiču naročil prve AŽ-panje. Zaradi dejavnega dela za interese Slovencev pred koroškim plebiscitom so ga leta 1918, dva meseca pred maturo, izključili iz vseh avstrijskih šol, zato je moral učiteljske končati v Ljubljani. Leta 1921 je dobil službo učitelja v Mežici, kjer si je pozneje ustvaril družino in kjer je tudi pokopan.

Delo Rudolfa Galoba na področju čebelarstva je bilo izjemno plodovito. V sebi je združeval veliko ljubezen do čebel ter smisel za sprejemanje in razvijanje novosti, izjemne pedagoške sposobnosti pa so mu omogočile, da je svoje znanje in izkušnje prenašal na druge čebelarje in podmladek.

Na Koroškem so ob njegovem prihodu čebelarili skoraj izključno s kranjiči, splošno mnenje o AŽ-panjih pa je bilo, da »v teh kištah čebele ne uspevajo«. V letih 1924/25 je zato dal na svoje stroške

izdelati 25 panjev, in to so bili na Koroškem prvi panji s premičnim satjem. Priskrbel si je tudi material za satnice in pozimi leta 1925 skupaj s člani čebelarstva pripravil tečaj za vdelovanje satnic ter izdelavo slamnatih blazin za AŽ-panje. Prazne, s satnicami opremljene panje so potem prevzeli posamezni čebelarji, vanje naselili čebelje družine ter z njimi čebelarili do jeseni. Tisti, ki bi se jeseni odločili, da bodo nadaljevali čebelarjenje v AŽ-panjih, naj bi mu plačali ceno panja in satnic, v nasprotnem primeru pa bi od njih sam odkupil čebeljo družino z medom. Ker so bili pred zimo panji polni čebel in medu, so jih čebelarji obdržali. Tako je v Zgornjo Mežiško dolino prodrlo čebelarjenje v AŽ-panjih.

Leta 1923 je prevzel tajniške posle čebelarstva podružnice Mežica, leto pozneje pa je postal član širšega odbora ČD v Ljubljani. Leta 1928 je prejel častno priznanje za strokovna predavanja, ki jih je izvedel na občnih zborih čebelarstev podružnic v Me-

žiški dolini, na Muti in v Slovenj Gradcu, leta 1929 pa je na jubilejni kmetijski razstavi prejel bronasto odličje za razstavljen vresin med.

V širšem odboru ČD za Slovenijo v Ljubljani je sodeloval do leta 1940.

Med okupacijo je bil zaprt v gestapovskih zaporih v Celovcu ter bil skupaj z družino določen za internacijo v Dachau. Izselitev družin iz Zgornje Mežiške doline sta preprečila rudniški direktor in župan Mežice, to pa mu je verjetno rešilo življenje. Po osvoboditvi se je začelo drugo zelo plodovito obdobje njegovega dela in ustvarjanja. Leta 1945 je sodeloval pri reorganizaciji čebelarke organizacije v Sloveniji, leta 1953 pa pri ustanovitvi ČD za Zgornjo Mežiško dolino, v katerem so se združile čebelarke družine Črna, Mežica, Prevalje, Šentanel in pozneje tudi Ravne na Koroškem.

Leta 1954 so v Jugoslaviji prvič odkrili nevarno čebeljo bolezen »pršičavost«. Pri zdravljenju in zatiranju te bolezni na Koroškem je Rudolf Galob dejavno sodeloval z Veterinarskim zavodom iz Ljubljane, organiziral obširne priprave in tečaj za preglednike, zbiral vzorce, soustvarjal pravilnik o delu, sodeloval pri popisu čebelarstev na območju Koroške in organiziral predavanja o zdravljenju čebel. Bil je član odbora in komisije za zatiranje čebeljih kužnih bolezni pri Okrajni zadružni zvezi Maribor, leta 1958 pa je vodil dimljenje. Tovrstne akcije so potekale do leta

1967. Ker je čebele zdravil tudi na območju vzdolž državne meje, je sodeloval tudi z Avstrijsko čebelarško zvezo v Celovcu. Zaradi njegovega prizadevanja in uspešne organizacije je bila pršičavost zatrt na obeh straneh meje.

Svoje ime in delo je zastavil tudi pri reševanju težav, ki jih je koroškim čebelarjem povzročalo odmiranje čebel zaradi onesnaževanja okolja iz Rudnika Mežica in Železrne Ravne z industrijskimi plini. Trud je bil delno poplačan, saj so čebelarji dosegli vsaj izplačila odškodnin, če že škode ni bilo mogoče občutno zmanjšati. Do leta 1969 je deloval v širšem odboru ČD za Mežiško dolino in v odboru ZČD Slovenije v Ljubljani. Bil je sistematičen preučevalec tako čebelarke zgodovine kot tudi sodobnih metod čebelarjenja, zavzet in skrben kronist razvoja čebelarstva v Mežici in na Koroškem, trudil se je z vnašanjem novosti in tudi z vzgojo čebelarkega podmladka.

Leta 1963 je prejel odličje Antona Janše I. stopnje, leta 1965 posebno priznanje ČD Mežica, leta 1972, ob 100-letnici kmetijskega šolstva v Mariboru, pa še priznanje za strokovno in organizacijsko delo na področju čebelarstva. Še posebej je cenil priznanji ČD Črna in ČD Žerjav, ki sta ga imenovala za častnega člana. Ob 80-letnici obstoja ČD Ravne je prejel posebno priznanje za izjemne zasluge pri razvoju čebelarstva.

ČD Mežica

OSMRTNICE

ZDRAVKO REŽUN 1928–2011

Junija, ko so bile čebele na vrhuncu svojega razvoja, je prenehalo biti srce našega dobrega prijatelja, čebelarja Zdravka Režuna. Od njega smo se poslovili na zagorskem pokopališču.

Zdravko se je rodil leta 1928 v znani družini Režun v Spodnjih Znojilah pod Čemšeniško planino. Bil je šesti izmed trinajstih otrok. Pred drugo svetovno so v šolah uporabljali za dandanes čudne vzgojne metode, s šibo ali z nategovanjem ušes, posledice tega pa je na enem ušesu čutil vse življenje. Ko je odslužil triletni

vojaški rok, se je leta 1951 zaposlil v rudniku Zagorje in tam ostal vse do upokojitve. Ustvaril si je družino in si v Potoški vasi zgradil topel dom. Kot zidar samouk je številnim pomagal pri graditvi njihovih domov.

Čebelariti je začel leta 1955. Najprej je postavil majhen čebelnjak ob hiši, pozneje pa višje nad hišo še večjega. Bil je vesten in skrben čebelar. Rad se je udeleževal različnih predavanj in izletov. Takoj se je včlanil tudi v ČD Zagorje. Ko smo zagorski čebelarji začeli graditi svoj dom na Izlakah, je pri zidavi prostovoljno pomagal tudi Zdravko.

Njegova življenjska pot je bila pestra, saj je svoje moči razdajal za številne dejavnosti. Čebelarji in prijatelji ga bomo ohranili v lepem spominu. ČD Zagorje ob Savi

MIHA DEŠMAN 1926–2011

Na pragu pomladi, 4. aprila 2011, se je sredi dela nenadoma ustavilo srce našega prijatelja Mihe. Rodil se je v Robanovem kotu na Solčavskem, visoko pod vršaci Kamniško-Savinjskih Alp, kjer je bilo čebelarjenje že večstoletna tradicija. Svojo prvo čebeljo družino – kranjiča – je dobil že pri desetih letih in kmalu je povečal njihovo število.

Poklic gozdarja ga je pripeljal v Gornji Grad. Tam se je ustalil, si kupil dom, zaživel družinsko življenje in še naprej čebelaril s približno 20 panji. Čebele so mu prinašale posebno notranjo sprostitiv. Član našega ČD je postal leta 1956. Dejavni je bil tako v upravnem kot nadzornem odboru

(v drugem celo vse do leta 2010). Za svoja prizadevanja na čebelarstvu na področju je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje, ČZ »Savinjsko-Šaleške regije« mu je ob njegovem življenjskem jubileju podelila posebno priznanje, občina Gornji Grad pa ga je za njegov vsestranski prispevek k napredku kraja odlikovala z občinskim »zlatim grbom«.

Bil je vesele narave, zato ga je pesem spremljala v vsaki veseli družbi. Še posebej pa se je razživel, kadar je v roke vzel svojo harmoniko. Žal bo njegov čebelnjak odslej najverjetneje brez čebel.

Dragi Miha, hvala ti za vse, v naših mislih in spominih boš še naprej ostal med nami.

ČD Gornji Grad

LEOPOLD MERHAR 1927–2011

Pred nekaj meseci smo zvedeli, da je našemu dolgoletnemu članu in vestnemu čebelarju ter nekdanjemu predsedniku OČZ Brežice ter pobudniku in ustanovitelju Sveta posavskih čebelarjev začelo pešati zdravje. Kljub njegovi častitljivi starosti smo vendarle mislili, da bo še vse v redu. Čebelice mu bodo spomladi dale novo energijo in spet bo bolje. V začetku septembra, ko se čebelice pripravljajo na zimski počitek, pa je k večnemu počitku odšel tudi naš Leopold. Člani ČD Krška vas in OČZ Brežice smo se od njega poslovili s prapori OČZ Brežice, ČZ Krško in ČD Sevnica.

Rojen je bil leta 1927 blizu Ribnice na Kočevskem, čebelariti pa ga je učil že njegov oče. Ko se je leta 1953 preselil v Brežice, mu je oče podaril lesen čebelnjak s 17 panji čebel. V Mrzlavskem gaju si je v nekaj letih

sezidal vikend in zidani čebelnjak ter pridno čebelaril.

Leta 1975 se je s svojimi čebelami preselil v Mladine pri Žejnem in tam je čebelaril do konca svojega življenja. Ker je bil eden izmed naprednejših čebelarjev, smo ga leta 1983 izvolili za predsednika OČZ Brežice, kmalu potem pa je ustanovil tudi Svet posavskih čebelarjev in postal njegov prvi predsednik. OČZ Brežice je predsedoval vse do leta 1994. Za svoje vestno delo v društvu Krška vas in v OČZ Brežice je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu, njegovim bližnjim pa izrekamo iskreno sožalje.

ČD Krška vas in OČZ Brežice

EDI ŠUT 1942–2011

V Kamnici pri Mariboru, kjer je bil tudi rojen, smo se ruški čebelarji julija poslovili od našega zvestega člana Edija Šuta. Še marca smo ga nagovarjali, da bi po smrti predsednika našega čebelarskega društva prevzel to dolžnost, vendar si zaradi zahrbtni bolezni ni več upal naprtiti tega bremena. Zato smo bili toliko bolj presenečeni, ko smo zvedeli, da se je tako kmalu za vedno poslovil od nas.

Pokojni Edi je začel čebelariti leta 1989 in tedaj je postal tudi član našega društva. Kmalu se je dejavno vključil v delo društva, prevzemal različne zadolžitve v njegovem upravnem odboru, ob tem pa se je tudi vestno izpopolnjeval in seznanjal s čebelarskimi novostmi. Vedno je bil pripravljen pomagati pri graditvi in vzdrževanju društvenega doma, sodeloval je tudi pri urejanju in negi okolja.

Kot elektroinženir in vodja ruške enote Elektra Maribor je z

nasveti in s svojim delom veliko pripomogel k razvoju našega društva. Čebelaril je z 10 do 20 družinami v AŽ-panjih.

Edija bomo v društvu še kako pogrešali in ga ohranili v trajnem spominu!

ČD Ruše

LOVRO PEPEL 1942–2011

Lovro Pepel je bil skromen, vendar duhovno bogat človek, pripravljen pomagati vsakomur, ki je potreboval pomoč. Čeprav je bil strokovnjak na področju strojništva, je imel zelo rad tudi naravo in še posebej svoje čebele. Še spomladi je bil vesel, da je v njegovem čebelnjaku vse živo, jeseni pa je lepo poskrbel zanje in jih pripravil na zimo. Žal pa medicina še ni tako daleč, da bi lahko pomagala tudi njemu. Taborskim čebelarjem je zapustil bogato dediščino, ki je prepoznavna tudi zaradi Pepelove muzejske zbirke, za katero se mu iskreno zahvaljujemo.

ČD Tabor

JANEZ MIHELČIČ 1933–2011

Julij je čas, ko čebelarji, ki čebelarimo ob sotočju treh slovenskih rek na obronkih zasavskega hribovja, oberemo še zadnje sadove svojega letošnjega dela, saj iztočimo koštanje med. Naš Janez te sladke naloge letos, žal, ni več opravil. Po hudi bolezni je sredi poletja za vedno zapustil svoje najdražje – družino in čebele.

Janez se je v naše ČD včlanil že leta 1978, dejavno pa je pri vodenju in upravljanju ČD Dolsko začel sodelovati po upokojitvi.

Vsi, ki smo ga poznali, smo cenili njegove praktične izkušnje in domiselne inovacije, ki jih je uvedel v svoje malo čebelarstvo. Vsakomur, ki ga je obiskal, je brez zadržkov in nepotrebnega prikrivanja razkazal svoje čebelarstvo ter mu zaupal male skrivnosti, pa tudi težave, ki so ga spremljale pri njegovem delu. Marsikateri pričakovano kratek klepet o čebelarjenju se je zavlekel, saj je bil prijeten sogovornik, zato je čas v njegovi družbi hitro mineval.

V ČD je bil od leta 2001 do svoje prezgodnje smrti član UO, predsednik komisije za urejanje čebeljih paš in razporejanje drugih čebelarjev na naša pasišča ter član komisije za zdravstveno varstvo čebel. Brez njegovega

zavzetega dela ni minila nobena čebelarstva prireditve. Ure in ure svojega časa je žrtvoval za priprave čebelarstev, prikazov čebelarstva v OŠ in vrtcih v občini, za priprave vsakoletnih čebelarstev srečanj in jubilejnih prireditev ob 80- in 90-letnici ČD. Med graditvijo stavbe ČZS v Lukovici ni manjkalo pri nobeni akciji, ki se je udeležilo naše društvo. Za svoje požrtvovalno delo je prejel več pisnih pohval in dve od najvišjih čebelarstev odličij: leta

2004 odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2009 pa še odličje Antona Janše II. stopnje.

Na zadnjo pot smo ga čebelarji pospremili v velikem številu, njegovemu spominu pa so se poklonili domači in nekaj sosednjih društvenih praporov. Našega Janeza bomo ohranili v trajnem spominu!
ČD Dolsko

Popravek

V članku, objavljenemu v spomin na preminulega Lojzeta Slaka, smo pokojnemu nevede napačno pripisali tudi avtorstvo besedila pesmi »Čebelar«, ki je nastala leta 1994. Avtor besedila je namreč Alojzij Podboj, uglasbil pa ga je Lojze Slak. Za napako se opravičujemo vsem prizadetim.
Uredništvo

Naročite se na čebelarstvo revijo Hrvaška čebela

Naročnina za leto 2012 znaša **39 EUR + stroški banke**.

Vplačilo je potrebno izvršiti najkasneje do **20. 1. 2012** na devizni račun:

IBAN: **HR2524840081100687902**

SWIFT: **RZBHR2X**

Po izvršenem plačilu je potrebno fotokopijo plačanega računa in Vaše podatke (ime in priimek, naslov za pošiljanje in telefonsko številko) poslati na faks. +385-1-48-52-543 ali na e-pošto: pcelarski-savez@zg.t-com.hr

Izdajatelj: Čebelarstvo zveza Hrvaške

Teco, d. o. o.

MIZARSTVO

Dolž, Lipnica 8, 8000 Novo mesto

Tel.: 041/940 606

e-pošta: mizarstvo.kobe@gmail.com

IZDELUJEMO:

- AŽ-panje (9-, 10-, 11- in 12-satne),
- AŽ-panje (trietražne 10-satne),
- AŽ-Kozinc (11 + 3),
- prašilčke (5 - in 7-satne),

- satnike,
- čebelnjake, po želji tudi »na ključ«,
- notranje pohištvo po meri (kuhinje, dnevne sobe, otroške sobe, spalnice, kopalnice, vrata).

Panje vam po želji tudi pobarvamo ali poslikamo. Panji so iz masivnega lesa.

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Nakup sušilnice subvencionira
 Ministrstvo za kmetijstvo,
 gozdarstvo in prehrano.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

APIS M&D
 4-odstotni popust*

Logar
 4-odstotni popust*

Čebelarstvo
 Rihar-Kocjan
 4-odstotni popust*

Čebelarstvo
 LUCKA
 4-odstotni popust*

IZDELAVANJE ČEBELJIH PANJEV
 MIZARSTVO
 KRŽE
 4-odstotni popust*

Trgovina
 ČEBELCA
 4-odstotni popust*

TERME
 SNOVIK
 10-odstotni popust*

TPV
 prikolice
 20-odstotni popust*

medium
 isk & design
 10%
 www.medium.si
 10-odstotni popust*

Čebelici
 gostilna & soba
 10-odstotni popust*

sport center
 bovec
 10-odstotni popust*

apartmaj
 Bovška hiša
 10-odstotni popust*

THERMANA
 LAŠKO
 do 20-odstotni popust*

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. ČZS išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

MALI OGLASI

Začetniški paket AKCIJA!!!

Točilo za med, 4-satno, samoobračalno z motorjem
 Posoda za med 25 kg, z ventilom za točenje, pokrovom ter ročajem
 Posoda za odpiranje satov 90X44X14 CM, z nosili za sate ter ventilom 1790 € z DDV
 Vilice za odpiranje satov
 Filter za med 50 do 200 kg

MEDOFIT

Medofit, trgovina s čebelasko opremo d.o.o.

Čirče 24 a, 4000 Kranj
 GSM 040 399 778
 JanezKert@yahoo.com

Pomoč pri razpisni dokumentaciji!

Trgovina ČEBELARNA
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON

Kepic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-oxax: zaprto

Za vsa vprašanja izročimo odgovor hitro po vaši prijavi ali po e-pošti.

Tel.: 01/729 61 18
Faks: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarska oprema in pribor
- med in druge čebelje izdelke
- dodatna izobila iz čebelnih proizvodov
- čebelarska literatura

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Obveščamo Vas, da tudi letos ponujamo **pakiran in nepakiran med**, pridelan v Sloveniji, vrhunske kakovosti po ugodnih cenah. Med Vam lahko natočimo tudi v našo embalažo.

Za dodatne informacije pokličite na tel.: 02/796 10 51.
info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Čebelarstvo PISLAK
 Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota: 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdati:

Imajte svoj vosk pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktivne.

- imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
 Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

